

Kooperatif Postası

KARINCA

Kasım 2016 Yılı: 83 Sayı: 959 ISSN: 1300-1450

Kooperatif Postası

KARINCA

Kasım 2016 Yılı: 83 Sayı: 959 ISSN: 1300-1450

1881 - ŞÜKRAN GURUR VE ÖZLEMLE ANIYORUZ

EKİM 2016 YILI: 83 SAYI: 959 ISSN: 1300-1450

KARINCA

YIL: 83 SAYI: 959
Kasım 2016

ISSN: 1300-1450

Türk Kooperatifçilik Kurumu Basın, Yayın, Araştırma
Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi A.Ş. bünyesinde
Baskı ve
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY

Yazın İşleri Müdürü ve Baş Editör
Doç. Dr. Hasan YAYLI

Katip ve Kurul
Prof. Dr. Adnan TEPEÇEK
Prof. Dr. Nurettin PARILTI
Doç. Dr. Hasan YAYLI
Doç. Dr. Fağım ÖZÜDOĞRU
Doç. Dr. Mehmet BAŞ
Doç. Dr. Muhammed CEMİL
Doç. Dr. Sencer SAĞLAM
Doç. Dr. Tarhan ÇETİN

İşleri ve Yazınları Adresleri (Yönetim Yeri)
Head Office and Correspondence Address
Cayırhan Ahi Karıncı Cd. Tekeköler (1271) Sk. No: 309-10
06502 Beştepe-ANKARA
Tel: (0312) 472 89 89 - 472 89 11
Baskı ve Kurul: (0312) 472 89 14
www.kooperatif.org.tr
kooperatif@gmail.com
adnan@kooperatif.org.tr

Hesaplarımız
T.C. Ziraat Bankası Çeşitlendirme Şubesi
Hesap No: 707078-0000
IBAN: TR48 001 0019 2507 8703 7880 03
Alınan Bakiye
Yüksek Akademi Bankası (T.C. KDV Dahil)
Yüksek Akademi Bankası

The Subscription Price to the review is (USA Dollars)
24 a year, annual included Correspondence relating to
the review should be sent to:

*Türk Kooperatifçilik Kurumu Basın, Yayın, Araştırma
Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi A.Ş. bünyesinde
Cayırhan Ahi Karıncı Cd. Tekeköler (1271) Sk. No: 309-10
06502 Beştepe / ANKARA - TÜRKİYE

20 Mayıs 1931'de kurulmuş kar amacı gütmeyen
Türk Kooperatifçilik Kurumu
Basın, Yayın, Araştırma Danışmanlık ve Eğitim
Hizmetleri İşletmesi sivil derneği

*KARINCA is the monthly journal of Turkish Cooperative
Association founded in 1931

Yazıların ve haberlerin yazılmasına ilişkin
Gönderilen yazı ve haberler artık elektronik
Türkçe elektronik ortamda kabul edilir.

Yayın Türü
Yıllık Süreli Yayın

Baskın Tarihi
01.12.2016

Baskın Yeri & Tasarım
Atıfpaşa Matbaacılık Basın Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Kocaeli Kooperatifçilik 30950, Tel: 0332 304 41 02, isletme@karinca.org.tr
atifpaşamtbacilik@gmail.com

Kapak Tasarımı : Adnan TEPEÇEK

Bu Sayıda.....

BAŞYAZI.....	1
ICA (INTERNATIONAL CO-OPERATIVES) ALLIANCE'NİN ÜSLUPLARININ KOOPERATİFLER ZİRVESİ 2016 (INTERNATIONAL SUMMIT OF COOPERATIVES) KANADA'NIN QUEBEC ŞEHİRİNDE YAPILDI	3
ŞEVKET ÖZSOY ATAYI ANLAMAK VE SEVMEK	7
KADİR DOĞAN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFÇİLİĞİNE GENEL BAKIŞ	18
MUSTAFA YAVUZ KOOPERATİFLERDE GENEL KURUL TOPLANTILARININ ÇAĞRI MERASİMİNE UYMAKSIZIN YAPILABİLİMESİ	24
VEDAT SADIĞÖLÜ LÜKSEMBURG TARIM KOOPERATİFÇİLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	30
YETER DEMİR USLU YÖNETİMDE İNOVASYON VE STRATEJİ İLİŞKİSİ	36
ENVER AYDOĞAN - ZEYNEP ALTUNCU TAVİSTOCK İNSAN İLİŞKİLERİ ENSTİTÜSÜ - (TAVİSTOCK INSTITUTE OF HUMAN RELATIONS)	40
HASAN YAYLI TÜRKİYE'NİN SAKIN ŞEHİRLERİ	43

Derneğimizde yayımlanan yazılarının sorumluluğu
yazarlarına aittir.

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU YÖNETİM KURULU

Başkan	: Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY
Başkan Yrd.	: Prof. Dr. Nurettin PARILTI
Muhasep Üye	: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN
Üye	: Prof. Dr. Nevzat AYPEK
Üye	: Prof. Dr. Hikmet KAVRUK
Üye	: Prof. Dr. Enver AYDOĞAN
Üye	: Doç. Dr. Mehmet BAŞ
Üye	: Doç. Dr. Haşım ÖZÜDOĞRU
Üye	: Doç. Dr. Cemaladdin AKTEPE
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman OKUR
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Kadir ÖZER

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU DENETLEME KURULU

Prof. Dr. Adnan TEPEÇEK
Dr. Erol DEMİR
Turgut AĞIRNASLILIGIL

TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMU HAYSİYET DİVANI

Hüsnü POYRAZ
Prof. Dr. İhsan ERODOĞAN
Özdemir ÜNSAL

Yazarlarımıza Duyuru

1. Dergiye gönderilen yazıların elektronik ortamda teslim edilmesi
2. Yazılarda yer alacak resimlerin yazarlar tarafından metne yerleştirilerek teslim edilmesi
3. Yazıların 11 Punto ve Times New Roman karakterlerle yazılması
4. Terçüme yazılarda kaynak belirtilmesi
5. Araştırma ve bilimsel yazılar dışındaki yazıların en çok 5 (A4) sayfa olarak yazılması
6. Derimize gönderilen yazıların başka bir dergiye gönderilmemiş ve yayınlanmamış olması gerekmektedir.

Yönetim Kurulu Herhangi Bir Maaş, Ücret ve Huzur Hakkı Almamaktadır.

KARINCA 1

BAŞYAZI

Değerli kooperatif dostları;

Kasım ayı Türk milletinin tarihinde bir hüzne karşılık gelir. Bu hüznün kaynağı ise ulu önder **Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün** ebediyete intikalinin, bir Kasım sabahına isabet etmesindedir. 10 Kasım 1938 günü saat dokuzu beş geçte hayata gözlerini yuman Cumhuriyetimizin banisi, milli mücadelenin muzaffer kumandanı olan Gazi Paşa'mızı minnetle ve özlemle yeniden anıyorum. Ruhu şad mekanı cennet olsun.

Atatürk, uluslararası anlayış, iş birliği, barış yolunda çaba göstermiş üstün kişi, olağanüstü devrimler gerçekleştirmiş bir devrimci, sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaşan ilk önder, insan haklarına saygılı, dünya barışının öncüsü, yaşamı boyunca insanlar arasında renk, dil, din, ırk ayrımı gözetmeyen, eşi olmayan devlet adamı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusudur." UNESCO tarafından bu cümle ile tanımlanmış olan Gazi Paşa ile ilgili ölümünün ardından yabancı devlet adamları ve medya organlarının değerlendirmelerine ilişkin bazı ifadeler şu şekilde özetlenebilir:

"Atatürk bu yüzyılın büyük insanlarından birinin tarihi başarılarını, Türk halkına ilham veren liderliğini, modern dünyanın ileri görüşlü anlayışını ve bir askeri lider olarak kudret ve yüksek cesaretini hatırlatmaktadır..."

Çöküntü halinde bulunan bir imparatorluktan özgür Türkiye'nin doğması yeni Türkiye'nin özgürlük ve bağımsızlığını şerefli bir şekilde ilan ve o zamandan beri koruması, Atatürk'ün Türk halkının işidir. Şüphesiz ki, Türkiye'de giriştiği derin ve geniş inkılaplar kadar bir kitlenin kendisine olan güvenini daha başarı ile gösteren bir örnek yoktur." *John F. KENNEDY (ABD başkanı)*

"Savaşta Türkiye'yi kurtaran, savaştan sonra da Türk Milleti'ni yeniden diriltiren Atatürk'ün ölümü, yalnız yurdu için değil, Avrupa için de en büyük kayıptır. Her sınıf halkın O'nun ardından döktükleri içten gözyaşları bu büyük kahramana ve modern Türkiye'nin Ata'sına layık bir tezahürden başka birşey değildir." *Winston Churchill, İngiltere Başbakanı, 1938*

“O büyük insan yalnız Türkiye için değil, bütün doğu milletleri için de en büyük önderdi.”

Emanullah HAN, Afgan Kralı

“Bir ulusun hayatında bu kadar az sürede bu denli kökten değişiklik pek seyrek gerçekleşir. Bu olağanüstü işleri yapanlar, hiç kuşkusuz kelimenin tam anlamıyla büyük adam niteliğine hak kazanmışlardır. Ve bundan dolayı Türkiye övünebilir.”

(Eleftherios Venizelos, Yunanistan Başbakanı, 1933)

“O, Türkiye’yi kurmakla bütün dünya uluslarına Müslümanların seslerini duyuracak kudrette olduğunu ispat etti. **Kemal Atatürk’ün** ölümüyle Müslüman dünyası en büyük kahramanını kaybetmiştir. **Atatürk** gibi bir önder önlerinde bir ilham kaynağı olarak dikildiği halde Hind Müslümanları bugünkü durumlarına hâlâ razı olacaklar mı?” *(Muhammet Ali Cinnah-Kaidiâzam, Pakistan Cumhurbaşkanı, 1954)*

“Atatürk’ün ölümü ile dünya büyük bir liderini kaybetti.”

(Gazeta Del Popolo Gazetesi, İtalya, 11 Kasım 1938)

“Mustafa Kemal Atatürk, kuşkusuz 20. yüzyılda dünya savaşından önce yetişen en büyük devlet adamlarından biri, hiçbir millete nasip olmayan cesur ve büyük bir inkılâpçı olmuştur.”

(Ben Gurion, İsrail Başbakanı, 1963)

Ölümü ile tüm dünyayı yasa boğan büyük devlet adamı, Cumhuriyetimizin kurucusu **Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’ün** milletimize en büyük hediyesi Türkiye Cumhuriyeti devleti olmuştur. Bu devlet, birinci cihan harbi ile bölüştürülerek tarih sahnesinden silinmek istenen Osmanlı'nın küllerinin üzerinde ve yine Osmanlı'nın çağları aşan azametinden de beslenerek yükselmiştir. Bizlere düşen en önemli görev Cumhuriyete sahip çıkmak, ve Türk kültürünü “muasır medeniyet düzeyinin üstüne çıkarma gayreti şeklinde özetlenebilir.

Değerli kooperatif dostları, bilindiği gibi Aralık ayının 21. Gününe isabet eden gün, tüm dünyada “**kooperatifçilik günü**” olarak kutlanmaktadır. Bu vesile ile kurumumuz da geleneksel hale gelen Dünya Kooperatifçilik Günü etkinlikleri kapsamında düzenlediği panelini bu yıl Yozgat Bozok Üniversitesi İİBF’de düzenleyecektir.

Tüm kooperatif dostlarını bu toplantıda aramızda görmekten mutlu olacağımızın da bilinmesini isterim.

ICA (INTERNATIONAL CO-OPERATIVES ALLIANCE)'NIN ULUSLARARASI KOOPERATİFLER ZİRVESİ 2016 (INTERNATIONAL SUMMIT OF COOPERATIVES) KANADA'NIN QUEBEC ŞEHRİNDE YAPILDI

ICA'nın 2016 yılı seçimli Genel Kurulu, Bilimsel Çalışma Faaliyetleri ve Zirvesi 10-13 Ekim 2016 tarihleri arasında Kanada'nın Quebec City merkezinde, Uluslararası Kongre Merkezinde gerçekleştirildi.

**Türk Kooperatifçilik Kurumunu,
Yönetim Kurulu Üyelerimizden**

Prof. Dr. Nevzat AYPEK

Genel Kurul ve Zirvede,

Prof. Dr. Enver AYDOĞAN

ise Bilimsel Çalışma Faaliyetleri ve Zirvede temsil etmiştir.

International Summit of Cooperatives 2016 Bilimsel Faaliyetler sunum ve oturumları, **"Kooperatifler: Harekete Geçiren Güç"** isimli tema ile 10 Ekim 2016 tarihinde Quebec City Uluslararası Kongre Merkezinde başladı.

Açılış konferansı saat 08:30 da başladı. Oturum Başkanı olarak Kanada-Montreal Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Michel Seguin**, Konuşmacılar ICA Başkanı Monique F. Leroux ve İspanya-Almeria Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Cynthia Giagnocova** yer aldı.

Kooperatiflerin başarısı, gelişme düzeyleri,

üyeler ile ilişkiler, karlılık, politika yapıcılık rolleri vb. konularda katılımcılara bilgiler verdiler.

Soru-cevap sonrası açılış oturumu tamamlandı.

Daha sonra bilimsel faaliyetler üç ayrı salonda eş zamanlı; kooperatifler ve demokrasi, kooperatifler ve tüketiciler, kooperatif yönetişimi, İnsan Kaynakları Yönetimi ve kooperatif kültürü, kooperatifler ve sosyal konular, kooperatifler ve yeni gıdalar, tarımsal kooperatifler, kooperatiflerin sosyal sorumluluğu konularında gerçekleştirildi.

“Kooperatifler ve Demokrasi”

oturumunda başkanlığı Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nden **Hüseyin Polat** yaptı. Oturumda sunum yapan bilim insanları, kooperatiflerin demokrasilerdeki önemi, rolü, katılımcılık faktörü, üyeler arası işbirliği ve anlayışı geliştirdiğini belirttiler.

Kooperatiflerin demokratik toplumlar ve ekonomilerin vazgeçilmez unsuru ve itici gücü olduğu konusunda mutabakata vardılar.

“İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kooperatif Kültürü”

oturumunda,
**Kurumumuz Yönetim Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Enver Aydoğan, The Effect
of Organizational Justice Perception
on Turnover Intention in Cooperative**

Organizations: The Mediating Role of Organizational Identification isimli bildiri sunmuştur.

Kooperatif Örgütlerinde; adalet algısının çalışanların işten ayrılma niyetleri üzerinde etkili olduğu, çalışma arkadaşları ile ilişkiler ve yöneticilerin çalışanları özendirme çabalarındaki eşitliğin işten ayrılmayı olumsuz yönde etkilediğine vurgu yapmıştır.

Aydoğan; örgütsel özdeşleşmenin sağlandığı

kooperatif örgütlerinde, çalışanların işten ayrılma niyetlerinde yine düşme eğilimi ortaya çıktığı bulgusunu katılımcılarla paylaşmıştır. Sunumlar sonrası katılımcıların sorularına verilen cevaplarla oturum tamamlanmıştır.

“Sosyal sorumluluk ve Kooperatifler”

adlı oturuma da Başkanlık eden Prof. Dr. Enver Aydoğan, bu oturumda bildiri sunanların, Kooperatiflerin çevre, sağlık, kültür, tarih, iyi

yaşam koşullarının gelişimi vb. konularda verdikleri bilgilerin zenginleştirilmesi, soru ve cevaplarla çeşitlendirilmesine katkı sağlamıştır.

Zirvede Harvard Üniversitesi'nden Prof. Dr. Mark Kramer,

“Ekonomik Başarı-Paylaşılan Değerler ve Sosyal gelişme İçin Her İkisinin Katkısı”

bir sunum yapmış ve ayrıca

“Dünya Ekonomisi: Geleceği Elde Ne Tutacak”

isimli panelde ise Prof. Dr. Joseph Stiglitz ve Prof. Dr. Jean-Yves Duclos ile dünya ekonomisinin bugünü ve geleceği, gelecekte insan kaynağı ve bilginin artacak rolü,

küreselleşen dünya ve pazar anlayışı gibi ilgi çekici konuları ele alarak katılımcıların beğenisini kazanmıştır.

Zirve boyunca 116 ülkeden, 2950 katılımcı, 235 konuşmacı yer almıştır. Zirve boyunca 6 masa başı toplantısı, 9 forum, 7 sektörel toplantı, 14 sunum çalışması, 50 kooperatiflerarası randevu gerçekleştirilmiştir. Zirvenin web adresi www.sommetinter.coop, 45.000 kez görüntülenmiş ve 3.016.763 kişiye ulaşılmıştır.

Zirve; gıda güvenliği, işsizlik, sağlık bakımı ve sosyal hizmetlere erişim, yoksulluk ve finansal katılım, iklim değişimi ve sürdürülebilir gelişme başlıklarında yayınlanan deklarasyon ile son bulmuştur.

ATAYI ANLAMAK VE SEVMEK

Şevket ÖZSOY*

“Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu yeterlidir. “

(1929)

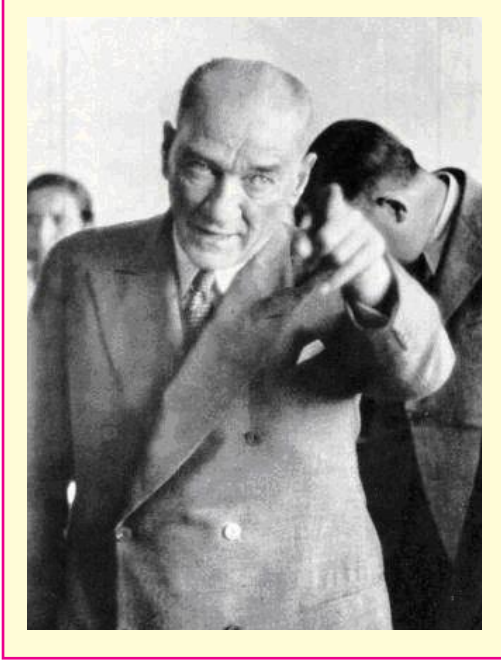
Mustafa Kemal ATATÜRK

Yüce önder Atatürk'ün yaptıklarım, ilkelerini ve ülküsünü anlamak için O'nun kişiliğini, niteliklerini tanımamız, ilkelerini doğru yorumlamamız söylev, demeç, bildiri, genelge ve yönergeler gibi yazdıklarını, söylediklerini iyi değerlendirmemiz gerekir.

O'nun da kişiliğinin oluşmasında, her insanın olduğu gibi, ailesinin, içinde yetiştiği toplumsal ve kültürel çevresinin, yaşadığı dönemin

* Eğitimci, Yazar, sevket.ozsoy@hotmail.com

olaylarının, eğitim ve öğretiminin, okuduğu kitapların etkisi olmuştur.

Ayrıca, O, doğuştan gelen üstün bir zekaya ve dehaya sahipti. Atatürk, bu niteliklerini, sürekli okuyarak, çalışarak geliştirmesini bilmiş ve böylece, kendine özgü, üstün bir kişilik kazanmıştır.

Atatürk çok yönlü bir liderdir.

Asker, devlet kurucu, politikacı ve devrimcidir.

Fikir adamı, edebiyatçı, dilci, yazar ve hatiptir.

Düşündüklerini bizzat uygulayan ve ilk örneklerini ortaya koyan, bir eylem adamıdır. Kısacası, bir liderde bulunması gereken özelliklerin çoğuna sahiptir.

Çağdaşı olan liderlerde ise, ancak ondaki özelliklerin biri veya birkaçı bulunmaktadır.

İleri Görüşlüdür

Atatürk, ileri görüşlü bir devlet adamıdır. Atatürk'ün 1932'de Amerikalı General Mc. Arthur'la yaptığı bir konuşma, bunu en iyi

şekilde ortaya koymaktadır.

Atatürk bu konuşmasında; Avrupa'da Almanya'nın Versailles Antlaşması'nı ortadan kaldırmaya çalışacağını söylemiştir.

Avrupa'da savaş çıkarsa, bundan Bolşevikler'in yararlanacağını; Sovyet Rusya'nın yalnız Avrupa'yı değil, Asya'yı da tehdit eden başlıca kuvvet halini alacağını belirterek, İkinci Dünya Savaşı ve sonrasındaki gelişmeleri önceden görebilmiştir.

Atatürk'ün gençlere söylediği

“Yolunda yürüyen bir yolcunun yalnız ufku görmesi kafi değildir. Muhakkak ufkun ötesini de görmesi ve bilmesi lazımdır.”

sözü, onun ileri görüşlü bir lider olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İdealisttir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün en büyük ideali, milli sınırlarımız içinde milli birlik duygusuyla kenetlenmiş uygar bir toplum oluşturmaktır.

Vatanı kurtaran, hür ve bağımsız Türkiye idealini gerçekleştiren Mustafa Kemal, yeni Türkiye'yi modernleştirmek amacı ile çağdaş medeniyet idealine yönelmiştir.

İnkılapçısıdır.

Atatürk'ün inkılapçılığı, akıl ve mantığın toplumsal gelişmeye egemen kılınması esasına dayanır.

Onun şu sözü akıl ve mantığa verdiği değeri en güzel şekilde ifade eder:

“Bizim akıl, mantık ve zeka ile hareket etmek en büyük özelliğimizdir.

Bütün hayatımızı dolduran olaylar bu gerçeğin delilidir”.

Mustafa Kemal'in olaylara yaklaşımı hep mantıklı ve gerçekçi olmuştur.

Milletine hep hakikatleri söylemiş ve bunu tavsiye etmiştir.

“Milleti aklımızın ermediği, yapmak kudret ve kabiliyetini kendimizde görmediğimiz hususlar hakkında kandırarak geçici teveccühler elde etmeye tenezzül etmeyiz”

sözü çok anlamlıdır.

O, akıl ve bilime çok önem verirdi.

Gerçeğe akıl ve bilim yoluyla ulaşılacağına inanan

Atatürk,

“Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir” sözü ile bunu en güzel şekilde açıklamıştır.

Açık sözlüdür.

Mustafa Kemal Atatürk,

doğru bildiği şeyleri açıkça söylemekten çekinmezdi.

Şu sözleri bunun en güzel örneğidir:

“Ben düşündüklerimi sevdiğime olduğu gibi söylerim.

Aynı zamanda lüzumu olmayan bir sırrı kalbimde taşımak iktidarında olmayan bir adamım.

Çünkü ben bir halk adamıyım.

Ben düşündüklerimi daima halkın huzurunda söylemeliyim.

Toplumları, bunalımlı dönemlerden ancak büyük liderler kurtarır.

Mustafa Kemal Atatürk, bu özellikleri taşıyan çok yönlü bir liderdir. O, Milli Mücadele'nin önderi, Türk inkılabının hazırlayıcısıdır. Ayrıca birleştirici ve toplayıcı bir lider, büyük bir asker ve teşkilatçı bir devlet adamıdır. Bütün bu yönleriyle çağa damgasını vuran bir dahidir.

Eğitim ve Öğretime Bakışı

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kendisine sorulan

“İşte memleketi kurtardınız, şimdi ne yapmak istersiniz?”

sorusuna Atatürk:

“Maarif vekili olarak milli irfanı yükseltmeye çalışmak, en büyük emelimdir.”

cevabını verir.

Türk Milleti'nin aydınlık yarınları için elinde tebeşir, kara tahta başına geçerek Türk Milleti'ne okuma-yazma öğreten Atatürk, milleti tarafından başöğretmenliğe layık görüldü.

Sanat ve Sanatçıya Bakışı

Atatürk, Türk milletinin manevi ihtiyaçlarının da karşılanması gerektiğini biliyor ve bu nedenle kültürel kalkınmaya büyük önem veriyordu.

Sanat ve sanatçılar hakkında takdir ve teşvik edici sözler söyledi.

Bunlardan bazıları:

“Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.”,

“Hepiniz mebus olabilirsiniz, vekil olabilirsiniz, hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat bir sanatkar olamazsınız.”,

“Bir millet, sanat ve sanatkardan mahrum ise

tam bir hayata malik olamaz.”.

Atatürk, sanatçı yetiştiren kurumlar açtı. Çağdaş Türk sanatını geliştirmek amacıyla Avrupa'ya resim, heykel ve müzik öğrenimi için gençler gönderdi. Bu durum, onun sanata ve sanatçıya ne kadar önem verdiğini gösterir.

Yöneticiliği ve İdareciliği

Milleti için çalışmayı bir görev sayan Mustafa Kemal,

“Millele efendilik yoktur. Hadimlik vardır. Bu millete hizmet eden, onun efendisi olur”

sözü ile yöneticilerde bulunması gereken özelliği belirtmiştir.

Mustafa Kemal, hayatı boyunca Türk devletinin ve milletinin çıkarlarını kendi çıkarlarının üstünde tutan, ender devlet adamlarından birisidir.

Atatürk'ün birleştirici ve bütünleştirici özelliği sayesinde, Milli Mücadele başarıya ulaşmıştır.

Atatürk, Milli Mücadele'nin karanlık günlerinde, değişik fikirlere sahip insanları bir mecliste, kendi etrafında toplamayı başardı. Kısacası, Atatürk'süz Milli Mücadele düşünülemezdi.

Mücadelecidir.

Atatürk, kararlı ve mücadeleci bir liderdi. Güçlükler karşısında yılmayan, ümitsizliğe düşmeyen kişiliği onun Milli Mücadele'nin lideri olmasını sağlamıştır.

Eskişehir-Kütahya Savaşları'ndan sonra Yunanlılar, Ankara'ya doğru ilerlemeye başladıkları zaman, Mustafa Kemal, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından başkomutanlık

görevine getirilmişti.

Başkomutan olarak yaptığı ilk konuşmasındaki *"Milletimizi esir etmek isteyen düşmanları, behemehal (ne yapıp edip) yeneceğimize dair güvenim bir dakika olsun sarsılmamıştır."* sözleri onun hiçbir zaman ümitsizliğe yer vermediğini ve mücadelesindeki kararlılığı gösteren başka bir örnektir.

Hümanist ve Barışçıdır.

Atatürk, kendi milletini ve bütün insanları samimi duygularla seven, iyi kalpli bir insandı. Bütün milletleri bir vücut, her milleti de bu vücudun bir organı olarak görürdü.

Dünyanın herhangi bir yerinde bir rahatsızlık varsa ilgisiz kalamazdı.

"İnsanları mesut edecek tek vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir."

derken insanlar için ne kadar iyi duygular beslediğini açıklıyordu.

Atatürk, barışa önem veren bir liderdi.

Ona göre barışın bozulmasından bütün dünya ülkeleri ıstırap duymalıydı.

Anlaşmazlıkların ortadan kalkması, insanlığın başlıca dileği olmalıydı.

Dünyada yalnızca sevgi egemen olmalıydı. Atatürk'ün bu sevgi anlayışının nedeni insana duyduğu saygıdır.

Onun **“Yurtta sulh, cihanda sulh !”** sözü barış idealinin simgesi haline gelmiştir.

Övülmekten hoşlanmazdı.

Onun üzerinde durduğu önemli hususlardan birisi de, insani değerler açısından herkesi olduğu gibi kabul etme noktasında toplanmaktadır.

Atatürk, hiç kimsenin kendisini methetmesini, övmesini ve bu bağlamda kendisine dalkavukluk etmesini istemez. Nitekim, Çankaya Köşkü'ndeki bir yemekte, birisinin;

“- Paşam, siz çok şey yaptınız; savaş meydanlarında zaferler kazandınız,

Cumhuriyet'i kurdunuz, ülkemizi dünya ülkeleri arasında seçkin bir yere getirdiniz.”

dediği ve hatta bir yerde, bilinen gerçeği dile getirdiği zaman bile:

“- Lütfen, beni övmeyiniz. Bana, yarın yapacaklarımızı söyleyiniz ve memleketimiz için yapmamız gerekenler hakkında teklif

getiriniz; bunlar üzerinde konuşalım.

Benim övülmeye, sizin de övmeye ihtiyacınız yok.” demiştir. O, böylesine mütevazı, alçakgönüllü ve o ölçüde gerçekleri gören, bilen ve uygulayan son derece seçkin bir insan ve eşsiz bir liderdir.

Milliyetçidir.

Türklük ve milliyetçilik duygusunu da açık bir şekilde şöyle dile getirir: “Benim yegâne fahrim, servetim (biricik övücüm, övündüğüm şeyim ve zenginliğim), Türklükten başka bir şey değildir.

Doğuşumdaki fevkaladelik (üstünlük), Türk olarak dünyaya gelmemdir.

Bu memleket tarihte Türktü, hâlde (şu anda) Türktür ve ebediyen (sonsuz kadar) Türk olarak yaşayacaktır. -Onun için- Türk! Övün, çalış, güven.

Türk milleti, tarihine övün; çünkü senin ecdadın (ataların) medeniyetler kuran, devletler, imparatorluklar yaratan bir mevcudiyettir (varlıktır, kutsal bir oluştur).

Sen, Anadolu denen bu yurda sonradan gelenlerin değil, ilk yerleşip medeniyet kuranların çocuklarıdır. Fakat, geleceğe

güvenebilmek için, bugün çalışman lâzımdır; çünkü, yalnız tarih övüncü, tarihiyle gurur duyup övünmek, bir meziyet (üstünlük) sayılmaz.

Bizim, başka milletlerden hiçbir eksikimiz yok. Cesuruz, zekiyiz, çalışkanız, yüksek maksatlar, hedefler uğrunda ölmesini biliriz.

Türk'e olumlu ve iyi bir şey veriniz.

Bunu reddetmesine imkân yoktur.

-İşte bütün bunlardan dolayıdır ki:-

Biz milliyetperveriz, doğrudan doğruya Türk milletçisiyiz.

“Ne mutlu Türk’üm diyene!”

ONU ANLAYAN DÜNYA ONUN İÇİN NE DEDİ

Beyaz Saray’daki görevim tamamlanınca ilk yapmak istediğim şey, zamanımızın bu en dikkate değer şahsiyetini ülkesinde ziyaret etmektir.

Kader buna izin vermedi. Bu çapta insanlar dünyaya sık gelmezler.

(Franklin Roosevelt, ABD Başkanı)

Yüzyıllar nadir olarak dahî yetiştirir. Şu talihsizliğimize bakın ki, o büyük dahî çağımızda Türk Milleti’ne nasip oldu.

(D. Lloyd George, İngiltere Başbakanı, 1922)

Savaşta Türkiye’yi kurtaran, savaştan sonra da Türk Ulusu’nu yeniden diriltten Atatürk’ün ölümü, yalnız yurdu için değil, Avrupa için de en büyük kayıptır.

Her sınıf halkın O’nun ardından döktükleri içten gözyaşları bu büyük kahramana ve modern Türkiye’nin Ata’sına layık bir tezahürden başka birşey değildir.

(Winston Churchill, İngiltere Başbakanı, 1938)

Mustafa Kemal sosyalist değildi. Fakat görülüyor ki iyi bir teşkilatçı, yüksek anlayışlı, ilerici, iyi düşünceli ve akıllı bir önderdir.

O, soygunculara karşı bir kurtuluş savaşı yapıyor. Emperyalistlerin gururunu kıracağına ve Sultanı da yaranıyla birlikte alt edeceğine inanıyorum.

(V. İliç Lenin, Rus İhtilali Lideri, 1921)

Paşa, size nasıl hayran olmayayım? Ben Fransa’da laik bir hükümet kurmuştum.

Bu hükümeti Papa’nın Paris’teki temsilcisinin yardımı ile papazlar devirdi.

Sizse bir Halifeyi kovdunuz ve gerçek anlamıyla laik bir devlet kurdunuz.

Siz, bu taassup içinde laikliği bu topluma nasıl kabul ettirdiniz? Dehanızın büyük eseri laik bir Türkiye yaratmak olmuştur.

(Edouard Herriot, Fransa Eski Başbakanı, 1933)

Bir ulusun hayatında bu kadar az sürede bu denli kökten değişiklik pek seyrek gerçekleşir... Bu olağanüstü işleri yapanlar, hiç kuşkusuz kelimenin tam anlamıyla büyük adam niteliğine hak kazanmışlardır. Ve bundan dolayı Türkiye övünebilir.

(Eleftherios Venizelos, Yunanistan Başbakanı, 1933)

Kemal Atatürk için daimî bir anıt tesisi münasebetiyle Türkiye’ye tebriklerimi arz ile gurur duyuyorum.

O’nun gösterdiği yolda yürüyen büyük ulusunuz çok önemli başarılar elde etmiştir.

Türk birliğinin ve ilerleyişinin mimarı Atatürk’ün hatırasını anmak için yapılan bu tören, dünyanın her tarafından hür insanlara ilham kaynağı olmuş bir zata çok yerinde bir saygıdır.

(Dwight D. Eisenhower, ABD Başkanı, 1953)

Sakarya Savaşı, Sakarya Zaferi, yirmi yaşımın en kuvvetli hatırası olmuştur. O zamanlar, kendi kendime diyordum: **Acaba ben de ulusumu böylesine seferber edemezmiyim, onun ruhuna kurtarıcı hamleyi, bu dizgin**

tanımaz ihtirası aşılazamaz mıyım?

(Habib Burgiba, Tunus Devlet Başkanı, 1965)

Büyük Atatürk'ün ölümünün 25. yıl dönümü nedeniyle Fransız Ulusu'nun, Türk Ulusu'na karşı duymakta olduğu sadık dostluk duygularını dile getirmek isterim. Türkiye Tarihi, bugün, her zamandan çok Batı ve Avrupa tarihinden ayrılmaz bir durumdadır. Ve Atatürk'ün bu yöndeki gayretleri sonuçsuz kalmamıştır.

Memleketlerimiz arasındaki yüzyılları aşan dostluk, bu gelişmenin temelini oluşturur.

(Charles de Gaulle, Fransa Devlet Başkanı, 1963)

O büyük insan yalnız Türkiye için değil, bütün doğu milletleri için de en büyük önderdi.

(Emanullah HAN Afgan Kralı)

O, Türkiye'yi kurmakla bütün dünya uluslarına Müslümanların seslerini duyuracak kudrette olduğunu ispat etti.

Kemal Atatürk'ün ölümüyle Müslüman dünyası en büyük kahramanını kaybetmiştir.

Atatürk gibi bir önder önlerinde bir ilham kaynağı olarak dikildiği halde Hind Müslümanları bugünkü durumlarına hâlâ razı olacaklar mı?

(Muhammed Ali Cinnah, Pakistan'ın Kurucusu, 1954)

Kemal Atatürk, yalnız bu yüzyılın en büyük liderlerinden biri değildir. Biz Pakistan'da O'nu, gelmiş geçmiş bütün çağların en büyük adamlarından biri olarak görüyoruz. O, yalnız sizin ulusunuzun sevgili önderi değildir. Dünyadaki bütün Müslümanlar, gözlerini sevgi ve hayranlık duygularıyla O'na çevirmişlerdir.

(Eyüp Han,

Pakistan Devlet Başkanı, 1963)

Yakın ve Orta Doğu'da ilk cumhuriyet, doğuşunu O'na borçludur. Bu cumhuriyet, birçok ulusun Atatürk'ün yönetimindeki Türkiye'nin uluslararası otoritesi yükselmiş ve ülkesi dünya siyasetinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır.

(Nikita S. Hruşçef,

Sovyetler Birliği Başkanı, 1963)

Kemal Atatürk veya bizim O'nu o zamanlar tanıdığımız ismiyle Kemal Paşa, gençlik günlerimde benim kahramanımdı. Büyük devrimlerini okuduğum zaman çok duygulandım.

Türkiye'yi modernleştirme yolunda, Atatürk'ün giriştiği genel çabayı büyük bir takdirle karşıladım. O'nun dinamizmi, yılmaz ve yorulmak bilmezliği insanda büyük bir etki yaratıyordu. O, Doğuda modern çağın yapımcılarından biridir. O'nun en büyük hayranları arasında bulunmakta devam ediyorum.

(Cavaharlal Nehru, Hindistan Başbakanı, 1963)

Bütün dünya 10 Kasım'da, biz Almanların da dostluk ve saygıyla bağlı olduğumuz bir insanın hayatını ve eserlerini takdirle anmaktadır. Atatürk, daima Türkiye ile Avrupa arasındaki sıkı bağlar kurmaya çalışmıştır.

(Ludwig Erhard, Batı Almanya Başbakanı, 1963)

Mustafa Kemal ismini bundan 50 yıl önce seçkin bir Türk komutanı olarak duymuştuk. Daha sonra barışın kuruluşuyla devlet adamlığı özelliklerini ortaya koymak fırsatını elde etmesi, büyük millî önderlerden biri olarak O'na tarihin en yüce mevkilerinden birini kazandırmıştır. O kahraman ve cesur askeri saygıyla, modern Türkiye'nin gerçek babası olan devlet adamını da hayranlık ve şükranla anıyoruz.

(Sir A. Douglas Home, İngiltere Başbakanı, 1963)

Atatürk'ün Türk Dili Devrimi'ni gerçekleştirmesi ve dinle siyaseti birbirinden ayırarak Türk Toplumunun modernleşmesini sağlamak yolundaki çabalarına karşı büyük bir hayranlık duymaktayız.

(Hayato İkedo, Japonya Başbakanı, 1963)

Ben Türk - Alman dostluğunu yakından tanıyan bir neslin çocuğuyum. Küçük yaşlarda bir adamın kahramanlıklarını, yaptığı hizmetleri, ülkesi için giriştiği özverileri gördüm.

Bu adam Mustafa Kemal'di.

Bugün daha iyi kavriyorum ki, o insan büyük

bir devlet adamıydı. Büyüktü, çünkü, ölçüyü korumasını her zaman bildi ve eserini tehlikeye sokacak sınırları aşmadı. Yürekliliğin ve kendi yürekliliğinin sınırlarını da çizebilecek kadar anlayışlıydı.

(Kurt G. Kiesinger, Federal Almanya Başbakanı, 1968)

Çağımızda, uzak görüşlü, cesur, siyasî, sosyal ve ekonomik reformlarla Türkiye'yi bugünkü modern cumhuriyet durumuna getiren Atatürk'tür. Aynı zamanda bugün Türkiye'nin Avrupa Ortak Pazarı'na girebilecek güce erişmesini sağlayan modern ekonominin temelini hazırlayan da gene O'dur.

(Joseph Luns, Hollanda Dışişleri Bakanı, 1963)

Asker - devlet adamı, çağımızın en büyük liderlerinden biriydi. Kendisi, Türkiye'nin en ileri memleketler arasında hakettiği yeri almasını sağlamıştır. Gene O, Türklere, bir milletin büyüklüğünün temel taşını oluşturan, kendine güvenme ve dayanma duygusunu vermiştir.

Ben Atatürk'ün sadık arkadaşlarından biri olmakla büyük övünç duyuyorum.

(General Douglas MacArthur, ABD Uzak Doğu Kuvvetleri Başkomutanı, 1963)

Marmara kıyısındaki sıcak, toz toprak içinde, eciş bücüş yollu ikinci sınıf kıyı kasabası Mudanya'da, Batı ile Doğu karşı karşıya geldiler.

İsmet Paşa ile görüşecek Müttefik generallerini taşıyan İngiliz sancak gemisi "Iron Duke"nin kül rengi öldürücü kulelerine rağmen, Batılılar buraya barış dilenmeye geliyordu; yoksa barış istemeye, ya da şartlarını dikte etmeye değil...

Bu görüşmeler, Avrupa'nın Asya üzerindeki egemenliğinin sonucunu gösteriyor. Çünkü Mustafa Kemal, herkesin bildiği gibi, Yunanlıları silip süpürmüştü.

(E. Hemingway, Amerikalı Romancı - Yazar, 1922)

Bir insanın değerinin en belirli ölçüsü kendi alanındaki üstünlüğünü dostuna düşmanına kabul ettirebilmesindedir.

İşte Atatürk bu yüceliğe ermiş dahilerden biridir. Bir ihtilalci olarak modern Türkiye'yi yaratmış, davasında muzaffer olmuş ve yüzyılımızın büyük devlet adamları arasına katılmıştır.

(W. Somerset Maugham, İngiliz Romancı - Yazar, 1953)

Sevr'den sonra Türkiye'nin öldüğünü sanmıştım. Ama Türkiye yaşıyor; hem, Mustafa Kemal başına geçeli beri öylesine canlı yaşıyor ki, bir Lloyd George'un bütün çabaları, bütün imkânları, sağduyuya meydan okuyan bu şiddetli yaşama isteğinin karşısında erimekten başka birşey yapamıyor.

(Claude Farrère,
Fransız Romancı - Diplomat, 1930)

Bizim aslımız rengi uçmuş bir kıvılcımken O'nun bakışlarıyla cihanı kaplayan ve aydınlatan bir güneş haline geldik. (İkbal, Pakistan Millî Şairi) Atatürk, tarih boyunca gelip geçmiş en büyük devlet adamlarından biridir. Hiçbir zaman yaşadığı zamanın üzerinde durmamış, ileriye görerek ona göre iş yapmıştır. Atatürk'ü Mussolini ve Hitler gibi yöneticilerden ayıran nokta işte bu niteliktir. Onlar her yaptıklarında kendilerini düşünerek hareket ediyorlardı. Atatürk, kendisinden ötesini, 20 - 30 yıl ilerisini görerek hareket ederdi.

(Lord Kinross, İngiliz Devlet Adamı, 1960)

Çöküntü halinde bulunan bir imparatorluktan hür ve müstakil Türkiye'nin doğması, Yeni Türkiye'nin özgürlük ve bağımsızlığını şerefli bir şekilde ilân etmesi ve o zamandan beri koruması, Atatürk'ün ve Türk halkının eseridir."

(Amerika Birleşik Devletleri Başkanı John Kennedy, 1963)

Asker-devlet adamı olarak çağımızın en büyük liderlerinden biri idi. Kendisi, Türkiye'nin, dünyanın en ileri ülkeleri arasında hak ettiği yeri almasını sağlamıştır. hükmünü vermiştir."

(Mc. Arthur)

Akıllı ve barışçı yöntemlerle gerçekleştirdiği eseri -askerî zaferlerle taçlanan laik, demokratik Cumhuriyet-, dünya uluslarının tarihinde derin izler bırakacaktır.

(Fransa Cumhurbaşkanı Albert Lebrun)

Atatürk, bir milleti birkaç yılda modernleştirmek mucizesini, olağanüstü işini göstermiştir. (Fransa Başbakanı Briand)

Bugün, Atatürk'ün ilkelerine, devrimlerine karşı çıkanlar, O'nu yeterince tanımayanlar ve yaptıklarını iyi anlayamayanlardır.

Görüldüğü gibi bütün dünya liderleri Atatürk'ü tanımış ve kıymetini bilmişlerdir.

Cumhuriyetimizin sonsuza kadar yaşamasını istiyorsak, onun yaptıklarını, ilkelerini ve ülküsünü, Cumhuriyeti emanet ettiği gençliğe çok iyi öğretmek zorundayız.

Tarihte çok az kimse halkına ve vatanına Atatürk kadar faydalı olmuştur.

Bütün Türk Ulusu, yani bizler, bugünkü yaşam düzeyimizi O'na borçluyuz. O'nu daha iyi anlayarak, tanıyarak, anlatarak borcumuzu ödeyebiliriz.

Sonuç olarak, 78. Kasım'da, O'nu sevmenin temelinde; söylediklerini, yaptıklarını ve yapmayı düşündüklerini çok iyi anlamak gerektiğini bir an olsun hatırdan çıkarmamak; böylece, ülkemiz, insanımız ve hatta giderek bütün insanlık ailesi için, çok çalışıp güzel işler yaparak Atatürk'e lâyık, O'na yaraşır gençler ve yurttaşlar olmak gerçeği yatar.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFÇİLİĞİNE GENEL BAKIŞ

*Kadir DOĞAN**

GİRİŞ

Kooperatifler kar amacı gütmeyen, sosyal amaçları ön planda tutan sivil toplum örgütleridir.

Bu özelliğinden dolayı ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarında etkili bir yeri vardır.

Ekonomik işletme ve kendine yeten örgütler olarak kooperatifler, ortaklarının ve bulunduğu bölgenin yerel halkının sosyo-ekonomik durumlarının iyileşmesinde önemli bir rol oynarlar.

Dünyada son yıllarda ekonomik krizlerin sıklıkla yaşanması, işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik, yoksulluk ve bunun sonucu köyden kente göç gibi sosyal ve ekonomik sorunları tetiklemiştir.

Bu sorunların giderilmesi için birçok ülke kooperatifçiliğe önem vermiş ve ekonomik daralmadan bir çıkış aracı olarak görmüşlerdir (*Tutar ve ark., 2014*).

Türkiye’de dünya ülkelerinde olduğu gibi özellikle kırsal kesimde yaşayanların ekonomik bağımsızlığı ve olduğu bölgede kalması için kooperatifçiliği geliştirme eğiliminde olmuştur.

Özellikle Cumhuriyetin kurulması ile beraber ülkenin sosyo-ekonomik yapısının oluşmasında etkili rol oynayan ve halkın büyük

oranda gelirini sağlayan tarım sektöründe verimliliği artırabilmek, üreticiyi sefaletten kurtarabilmek amacıyla kooperatifçiliğe önem verilmiştir (*Başer, 1983; Bilgin ve Tanıyıcı, 2008*).

Tarımsal amaçlı kooperatifler içerisinde önemli bir yere sahip olan Su Ürünleri Kooperatifleri ortaklarına yardımcı olmak için kurulmuş, ekonomik ve sosyal amaç taşıyan kuruluşlar olduklarından dolayı bireysel olarak ve ülke düzeyinde yoksulluğun azaltılması için sosyal ve ekonomik değerler yüklenmiştir.

Bu çalışmada Türkiye’de su ürünleri kooperatifçiliğine genel bir bakış yapılarak su ürünleri kooperatiflerinin amaç ve çalışma alanları, tarihsel gelişimi ve günümüzdeki görünümü irdelenerek sorunları ve çözüm önerileri sunulacaktır.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİNİN AMACI VE FAALİYET ALANLARI

Uluslararası Kooperatifler Birliği’nin tanımına göre kooperatif; demokratik ve ortak girişimlerle ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak amacıyla kişilerin birleşmesinden oluşan özerk bir kuruluştur (*ICA, 2016*).

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun tanımına göre ise; tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet

**Istanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi,
E.mail. kadogan@istanbul.edu.tr*

suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir (1163 Sayılı Kanun).

Su Ürünleri Kooperatifleri, 1163 Sayılı Kanunla değişik 3476 Sayılı Kanun çerçevesinde kuruluş aşamasında hazırlanan anasözleşmedeki amaç ve faaliyet alanlarındaki ekonomik işlemleri yapmak üzere kurulmuşlardır.

Anasözleşmede su ürünleri kooperatiflerinin amacı, her türlü su ürünlerinin yetiştiriciliği, avcılığı, işlenmesi, depolanması, pazarlanması konularında ortaklarına hizmet vermek ve gerektiğinde bu konularla ilgili tesisleri kurmak ve işletmek olduğundan bu amaca yönelik faaliyetlerde bulunmaktadırlar.

Anasözleşmenin 7. maddesinde faaliyet alanları ise

a) Ortakların balık ve diğer su ürünlerini üretme, yetiştirme, avlanma faaliyetlerini düzenlemek ve yönetmek.

b) Çeşitli su ürünlerini cins ve durumlarına göre standart sınıflara ayırmak, sağlık şartlarına ve piyasa taleplerine göre ambalajlamak.

c) Piyasaya sevk işlerinde su ürünlerinin istenen ve ihtiyaca uygun şekilde hazırlanmasını, muhafaza edilmesini ve naklini sağlamak.

d) Taşınır ve taşınmaz mallar, aylar edinmek, yaptırmak veya gerektiğinde satmak, işletmeleri devralmak, 6. maddedeki amaçları doğrultusunda gerektiğinde her türlü tesisleri kurmak ve işletmek.

e) Ortakların her türlü ihtiyaçlarının temini ve elde edilen su ürünlerinin değerlendirilmesi ve pazarlanması ile ilgili ihracat ve ithalat işlemlerini yapmak ve yaptırmak,

f) Kredi alınan banka, kurum ve kuruluşlara kooperatif tüzel kişiliğine ait taşınır ve

taşınmaz malları ipotek ettirmek ve ortakları adına kefalette bulunmak.

g) Kırsal turizm faaliyetinde bulunmak,

h) Ortakların sosyal, kültürel ve ulaşım konularındaki ihtiyaçlarına yönelik faaliyette bulunmak, (Ortakların birinci derece yakınları olan anne, baba, eş ve çocukları bu hizmetlerden yararlanır).

ı) Çevreyi korumaya yönelik faaliyetlerde bulunmak.

j) Çalışma konularıyla ilgili şirket kurmak ve kurulmuş olan şirketlere iştirak etmek.

k) Amaç ve çalışma konularında gazete, dergi, kitap çıkarmak ve her türlü yayın faaliyetinde bulunmak, şeklinde belirtilmiştir.

Ülkemizde % 36'sı içsularda %64'ü denizlerde (Doğan, 2015a) olmak üzere üretim faaliyetinde bulunan 30.09.2016 tarihi itibarıyla 30.817 balıkçı ortağı olan örgütlenmiş 552 kooperatif bulunmaktadır (tarım.gov.tr, 2016).

Kooperatifler başta su ürünleri avcılığı ve pazarlaması olmak üzere su ürünleri kooperatifleri organizasyonunda kooperatif ortakları göl, gölet ve barajlardan yer kirilayarak içsularda gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliği, yetiştirilen ve avlanan su ürünlerinin işlenerek hazır hale getirilmesi, işlenen su ürünlerinin gıda kodeksine uygun olarak depolanması, elde edilen ürünlerin pazarlamasını yaparak tüketiciye ulaştırmaktadır.

Su ürünleri kooperatifleri yukarıda ifade edilen amaçlar doğrultusunda çalışmalarına devam ederek faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Balıkçılık sektöründe faaliyet gösteren ortakların üretimi arttırarak ve ekonomik bir şekilde değerlendirerek bulunduğu toplum içerisinde yaşam ve refah seviyesini yükseltme çabasında dırlar.

Ayrıca kooperatifler ve ortakları bulunduğu bölgenin gelişip kalkınmasına, yoksulluğun giderilmesine, istihdam oluşturmaya, üretim artışı sağlayarak ve gelir dağılımını artırarak ortakları adına çok önemli sosyal ve ekonomik etkiler sağlamış olurlar.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Ortak amaç doğrultusunda bir örgütlenme biçimi olan kooperatifler ülke ekonomisine girdi sağlamak için sektörde avcılık, yetiştiricilik, işleme ve pazarlama faaliyetinde bulunarak amacını gerçekleştirmiş olurlar.

Türkiye’de kooperatif düşüncesinin ve hareketinin gelişimi, Mithat Paşa tarafından kurulan Memleket Sandıkları ile başlamış ve Cumhuriyetin kurulması ile birlikte kooperatifçiliğe önem verilmiştir.

Kooperatifçiliği geliştirmek ve özendirmek için Atatürk 1925 yılında Ankara’da bir tüketim kooperatifi ve Mersin Tekir Köyünde 1936 yılında kurulan kooperatife bir numaralı kurucu ortağı olmuştur (*Mülayim, 2000; Ünal ve Yercan, 2006; Kocabaş, 2011*).

Türkiye’de kooperatifçilik düşüncesi ve hareketi eski tarihlere dayanmasına rağmen balıkçılık konusunda kooperatifçilikle ilgili bir gelişme olmamıştır.

Ancak su ürünleri kooperatifleri öncesinde balıkçılık konusunda sivil örgütlenme girişimleri vardır. Bu anlamda Sarıyer balıkçıları tarafından 21 Ağustos 1339 (1923) tarihinde **“Dersaadet Balıkçı Esnafı Cemiyeti”** adıyla kurulan dernek balıkçılık alanındaki ilk sivil toplum örgütüdür (*Arpa, 2015*).

Türkiye’de balıkçılık sektöründe kooperatifleşme Halk Bankası’nın öncülüğünde başlamıştır. Balıkçılığı geliştirmek amacıyla 1942 yılı sonlarında hazırlanan programda,

1. Balıkçıların üretim, kredi ve satış işlemlerinde kooperatif olarak teşkilatlandırılmaları için gerekli olanakların hazırlanması,

2. Balığın saklanması için soğuk depoların yapımı, frigorifik tesisli araçlarla piyasaya devamlı suretle balık sevkinin sağlanması,

3. Balık sanayinin kurulması gibi (konserve, tuzlama, balık unu, salamura, balık yağı imalathaneleri teşkilatlandırılması) işlerin, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi’ne verilmesi uygun görülmüştür (*Koçel, 1971; Arsoy, 1974; Hazar, 1990; Arpa, 2015*).

Halk Bankasının bu programı sonucu balıkçılığı ve kooperatifçiliği geliştirmek amacıyla 03.03.1943 tarihinde kurulan ilk kooperatif olan “İstanbul Balık Avcıları İstihsal Kredi ve Satış Kooperatifi”nin ilk kurucu ortağı dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü olmuştur (*Arpa, 2015*).

Halk Bankasının başlattığı bu gelişmeler sonucu, öncelikle farklı coğrafi bölgelerdeki balıkçılık potansiyelini değerlendirmek amacıyla su ürünleri kooperatifleri kurulmuştur.

1943 yılında İstanbul’da kurulan ilk balıkçılık kooperatifini izleyen yıllarda 6 kooperatif ile Trabzon, 4 kooperatif ile İstanbul, 3’er kooperatif ile Balıkesir, Çanakkale ve Ordu illerinde balıkçılar örgütlenerek kooperatif adı altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (*Arpa, 2015*).

Aynı yıllarda tatlı sularda var olan balıkçılık potansiyelini değerlendirmek için de Ankara ve Isparta illerinde su ürünleri kooperatifleri kurulmuştur. İlerleyen yıllarda balıkçılar arasındaki organizasyon ve örgütlenme ile kooperatif sayılarında rakamsal olarak artışlar yaşanmıştır.

SAYILARLA SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ

Türkiye’de balıkçılık ve su ürünleri kooperatifçiliği, öncelikle 24.04.1969 tarihinde kabul edilip 10.05.1969 tarihinde yürürlüğe giren 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu, daha sonra ise 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununun 22.03.1971 tarihinde kabul edilip 04.04.1971 tarihinde yürürlüğe girmesi ile ülke düzeyinde balıkçılık organizasyonunda ve örgütlenmesinde bir canlılık yaşanmıştır.

Balıkçılık ve kooperatiflerin kurulması konusunda 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununda yer alan destekleyici hükümleri sonucu su ürünleri kooperatiflerinde sayısal olarak artışlar kaydedilmiştir.

1943 yılında bir adet olan su ürünleri kooperatif sayısı, 1965 yılında 36, 1968 yılında 56, 1969 yılında 88 ve 1970 yılında ise 112 kooperatife ulaşmıştır (Arpa, 2015).

Bu gelişmeler sonucu yasa gereği birim kooperatiflerine ve dikey örgütlenmeye de önem verilmiş ve kooperatif bölge birlikleri kurulup faaliyete geçmiştir.

1973 yılı sonunda kurulmuş 133 birim kooperatif, bu kooperatiflere üye 5.600 ortak balıkçı, 4 kooperatif bölge birliği, bu kooperatif bölge birliklerine ortak 45 kooperatif ve 1.743 balıkçı ortağa ulaşmıştır.

Kooperatifleşmede gelişmeler ilerleyen yıllarda devam etmiş ve hem birim kooperatiflerde hem de üst örgütlenmede sağlanan birlik sonucu artışlar kaydedilmiştir. Türkiye’de su ürünleri kooperatiflerinin değişimi ve gelişimi yıllar itibarıyla Tablo 1’de verilmiştir.

Ülkemizde su ürünleri kooperatifleri balıkçılıkla ilgili kaynağın bulunduğu her bölgede ve ilde kuruluş işlemlerini tamamlayarak üretim faaliyetini sürdürmektedir. Su ürünleri kooperatiflerinin toplamda coğrafi bölgelere göre % dağılımında Marmara Bölgesi %29,0'luk oranla ilk sırada yer almaktadır.

Bu bölgemizi sırasıyla Karadeniz Bölgesi % 22,2, Ege Bölgesi % 18,2, Akdeniz Bölgesi % 13,6, İç Anadolu Bölgesi % 7,5, Doğu Anadolu Bölgesi % 7,2 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi % 2,3 ile oranla takip etmektedir (Doğan, 2015b).

Kooperatiflerle ilgili tablo incelendiğinde 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununun çıkmasıyla kooperatifleşmede yıllar itibarıyla artışlar görülmektedir.

Tablodan görüldüğü gibi 1973-1989 yılları arasında birim kooperatif ve bölge birliklerinde yükselen bir oranda artışlar kaydedilmiştir.

Balıkçılığın kooperatifleşmeyle daha iyi kazanımlar elde edildiğine inanan balıkçılar yıldan yıla örgütlenmelerini sürdürmüşler ve 1989 yılı sonu itibarıyla kooperatif sayısı 421, kooperatiflere ortak sayısı ise 21.703, kooperatif bölge birliği sayısı 8, bölge birliğine kayıtlı kooperatif sayısı ise 115' yükselmiştir.

Ancak 06.10.1988 tarih ve 3476 sayılı kanun 3'üncü geçici maddesindeki, "**Halen kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatifler anasözleşmelerini 2 yıl içinde bu kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Bu hususa riayet etmeyen kooperatifler dağılmış sayılır.**" hükmü gereği, 25.10.1988-25.10.1990 tarihleri arasında, 1163 sayılı kanunla değişik 3476 Sayılı Kanuna intibak yapmayan su ürünleri kooperatifleri dağılmış sayılarak tüzel kişilikleri sona erdiğinden kooperatif sayısı düşmüştür.

Bu durumda olan kooperatifler intibaklarını yaptırarak kooperatif sayısında 1995 yılı sonu itibarıyla tekrar sayısal bir artış sağlanmıştır. Günümüz itibarıyla su ürünleri kooperatiflerinin örgütlenme tablosuna bakıldığında (Tablo 1) 552 birim kooperatifi, 16 bölge birliği ve 1 adet merkez birliği faaliyet göstermektedir. Birim kooperatifleri yıllar itibarıyla inişli çıkışlı bir değişiklik göstermektedir.

3476 Sayılı Kanunla değişik 1163 sayılı Kanun'unun 72. maddesinde, ilgili Bakanlığa bölge belirleme ve belirlenen bu bölgelerde aynı çalışma konusunda birden fazla olmamak üzere birliklerin kurulması görevi verilmiştir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından su ürünleri konusunda, kooperatif bölge birliklerinin kurulacağı 15 bölge belirlenmiş ve belirlenen bölgelerde birlikler kurulmuştur.

Ancak bölgelerde birden fazla olmamak üzere su ürünleri kooperatif bölge birliği kurulamaz maddesi gereği 1968 yılında ilk kurulan birliklerden olan Marmara Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifler Bölge Birliği tasfiye kararı almış ve süreç devam etmektedir.

Kuruluşu yapılan ve faaliyetlerine devam eden bölge birlikleri deniz balıkçılığı yapan kooperatifler tarafından kurulmuştur. Toplam su ürünleri kooperatiflerinin %36'sı

içsu kooperatifleri olmasına rağmen içsu kooperatiflerini bir araya getiren bir bölge birliği henüz kurulamamıştır.

İçsulardaki kooperatifleri bir araya getiren bölge birliği çalışmaları Doğu Anadolu Bölgesi kooperatifleri arasındaki örgütlenme çalışmaları devam etmektedir.

Su ürünleri kooperatiflerinin üst örgütlenme konusunda istenilen başarıyı gösterdiği söylenemez. Dikey örgütlenmeye katılım oranlarına bakıldığında bu ortaya çıkmaktadır.

Bölgeler itibariyle bakıldığında bu oran Karadeniz Bölgesi'nde % 25,4, Marmara Bölgesi'nde %43,8, Akdeniz Bölgesi'nde %21,9, Ege Bölgesi'nde %8,9 (Doğan, 2015b) olduğu görülmektedir. Günümüz itibariyle 2016 örgütlenme tablosuna bakıldığında 16 bölge birliğinden 15'i 216 kooperatif ve 13.652 balıkçı ortağı 2003 yılında kuruluş işlemi

tamamlayan üst örgüt olan Su Ürünleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) çatısı altında faaliyetlerini sürdürmektedirler (Tablo 1).

SONUÇ

Dünya nüfusunun artması ile ortaya çıkan ekonomik ve sosyal sorunlar insan yaşamını etkileyecektir. Beslenme açısından çok önemli olan tarım sektörü de bu olumsuzluklara maruz kalacaktır.

Bu sorunları en aza indirebilmek için tarım sektöründe sosyal ve ekonomik girişimciliği sağlayacak doğayla barışık sürdürülebilir tarım politikalarının geliştirilmesi gerekir.

Tarım politikalarının geliştirilmesinde kooperatifçilik ayrı bir konum ve öneme sahiptir.

Türkiye'de tarım sektörü içerisindeki

Tablo 1. Türkiye su ürünleri kooperatiflerinin (1973-2016) yıllar itibariyle gelişimi

Yıllar	KOOPERATİFLER		KOOPERATİF BÖLGE BİRLİKLERİ			KOOPERATİF MERKEZ BİRLİKLERİ			
	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı	Kooperatif Birliği Sayısı	Ortak Kooperatif Sayısı	Ortak Balıkçı Sayısı	Sayısı	Ortak Birlik Sayısı	Ortak Kooperatif Sayısı	Ortak Balıkçı Sayısı
1973	133	5.600	4	45	1.743				
1980	227	14.750	6	55	2.586				
1985	260	16.940	6	85	5.281				
1986	384	-	8	-	-	-	-	-	-
1987	393	23.861	8	-	-				
1989	421	21.703	8	115	8.250				
1990	208	14.500	2	45	4.567				
1995	312	15.783	4	51	5.054				
1999	374	19.058	-	141	-	-	-	-	-
2000	379	17.329	5	77	9.680				
2001	398	18.139	7	92	9.700	0	0	0	0
2002	410	21.762	8	99	9.750	0	0	0	0
2003	413	21.719	8	111	9.800	1	7	97	6.200
2004	432	23.843	10	129	11.100	1	8	112	6.789
2005	479	25.325	12	160	11.150	1	8	111	6.801
2006	501	27.072	13	158	11.174	1	8	120	7.367
2007	519	28.162	13	178	11.189	1	11	159	9.722
2008	523	28.400	14	197	12.013	1	11	174	10.144
2009	539	28.640	14	200	11.962	1	12	180	10.420
2010	550	29.957	14	202	12.377	1	12	182	10.824
2011	557	30.021	15	207	13.539	1	12	179	10.935
2012	574	30.893	16	212	13.020	1	13	185	10.416
2013	577	31.238	16	210	13.053	1	13	184	10.511
2014	559	29.997	16	224	14.549	1	15	215	13.457
2015	547	30.568	16	225	14.718	1	15	216	13.626
2016	552	30.845	16	223	14.713	1	15	216	13.652

Kaynak: Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kayıtları Elden, tarim.gov.tr, 2016

kooperatifçiliği ilgilendiren kuruluş ve işleyişini yönlendiren yasaların çokluğu ve farklılığı kooperatiflerin örgütlenmelerini olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu konuda devletin açık ve tutarlı bir kooperatifçilik politikası olmadığından uygun bir kooperatif örgütlenme modeli geliştirilememiştir.

Sayılan bu ve buna benzer sorunların giderilmesi ve kooperatifçiliğin ülke kalkınmasına daha fazla katkı sağlaması amacıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

Sorunların çözümünde kamu kuruluşlarına, sektöre ve diğer aktörlere ne gibi görevler düştüğü ortaya konulmuştur.

Bu bakımdan öncelikle kooperatiflerin başarılı olabilmesi için ortakların kooperatifin kendi ekonomik yararlarına olduğuna inanmaları, örgüt kültürünü benimsemeleri ve konusunda yeterli ve bilgili kişiler tarafından yönetilmeleri gerekir.

Balıkçılık doğrudan doğruya doğa olaylarına bağlı olduğundan gelişimi için gerekli ekonomik sosyal ve coğrafi koşullara göre yetkili kurumlar tarafından gerekli önlemlerin alınması ve uygulamaya sokulması gerekir.

İlgili kurumlar tarafından alınacak kararlar balıkçılık sektörünün ülke ekonomisi içerisinde doğaya zarar vermeden sürdürülebilir balıkçılığın devam edebileceği ve su ürünleri kooperatiflerinin de gelecek vizyonlarının daha iyi olacağı şüphesizdir.

KAYNAKÇA

Arısoy, S., 1974. Türkiye Su Ürünleri Kooperatifleri Hareketinin Stratejisi Ne Olmalı II? Balık ve Balıkçılık, 22(4):23-25.

Arpa, H., 2015. Balıkçılık Tarihimizden Notlar. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Özdoğan Matbaası, Yenimahalle-Ankara

Başer, H., 1983. Türkiye'de ve Dünya'da Kooperatif Kuruluşların Sosyo-Ekonomik

Yapısı, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Uludağ Üniversitesi Yayınları Yayın No: 3- 020- 0066, Bursa.

Bilgin, N., Tanıyıcı, Ş., 2008. Türkiye'de Kooperatif ve Devlet İlişkilerinin Tarihi Gelişimi. KMU İİBF Dergisi Yıl:10 Sayı:15 Aralık/2008 136-159

Doğan, K., 2015 a. Marmara Bölgesi Balıkçılık Sektöründe Faaliyet Gösteren İşsu Kooperatiflerinin Mevcut Durumu ve Örgütlenme Yapıları. Yunus Araştırma Bülteni, 2015(3):31-44

Doğan, K., 2015b. Balıkçılık Sektöründe Su Ürünleri Kooperatiflerinin Yeri ve Önemi. 21.

Milletlerarası Kooperatifçilik Kongresi, 629-649. 14-15 Mayıs 2015. Safranbolu-Karabük GTHB, 2016. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. 2016. Tarımsal örgütlenme tablosu <http://www.tarim.gov.tr/TRGM//Tarımsal-Organizasyon-Tablosu> Erişim: 01.09.2016

GTHB, 2015. Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Kayıtları (Elden) Hazar, N. 1990. Kooperatifçilik Tarihi, Türk Kooperatifçilik Eğitim Vakfı Yayınları No. 3, Ankara 1990, s 513.

ICA, 2016. <https://ica.coop/en/whats-co-op/co-operative-identity-values-principles>. Erişim, 21.10.2016

Kocabaş, Ö. Y, 2011. Türkiye'de Kooperatifçilik Hareketinin Düşünsel Boyutu. 20. Milletlerarası Türk Kooperatifçilik Kongresi. 6-7 Ekim 2011

Koçel, T. 1970. Balıkçılığımızın Gelişmesinde Pazarlamanın Rolü. Balık ve Balıkçılık. 18 (4):9-13).

Mülayim, Z.G., 2000. Kooperatifçilik. Yetkin Yayınevi, Ankara

Resmi Gazete 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu, Kabul Tarihi, 24.4.1969

Resmi Gazete 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu, Kabul Tarihi, 22.03.1971

Tutar, F., Alpaslan, C., Tutar, E., Turgut, A. 2014. Türkiye'de Yerel Kalkınmanın Yeni Aktörü Üçüncü Sektör: Kooperatifler. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 1, Mart 2014, s. 501-524

Ünal, V., Yercan, M. 2006. Türkiye'de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Balıkçılar İçin Önemi. E.Ü. Su Ürünleri Dergisi, 23 (1-2): 221-227

KOOPERATİFLERDE GENEL KURUL TOPLANTILARININ ÇAĞRI MERASİMİNE UYMAKSIZIN YAPILABİLMESİ

Mustafa YAVUZ*

1. GİRİŞ

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa¹ (KoopK göre genel kurul, kooperatiflerin üç zorunlu organından biridir.

Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır ve ortaklar, kooperatif işlerine dair haklarını genel kurulda kullanırlar.

Bu nedenle, ortakların mağdur olmaması, herhangi bir şekilde hak kaybına uğramaması ve menfaatlerinin korunması amacıyla ortakların tamamının genel kurula katılabilmesi amaçlanmış ve bunun için KoopK'da ve örnek anasözleşmelerde özellikle çağrı prosedürüne ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu bağlamda, bir kooperatif genel kurul toplantısından bahsedebilmek için ortada bir “**çağrının**” bulunması gerekir.

Örneğin, hafta sonunda tesadüfen kooperatif merkezinde veya inşaatlarının bulunduğu yerde bir araya gelen ortaklar, kooperatifin çeşitli sorunlarını tartışsa ve bazı kararlar alsada dahi, bu hal bir genel kurul toplantısı olarak kabul edilemez.²

Durum böyle olmakla birlikte kanun koyucu, kooperatif genel kurullarının hiç çağrı yapılmadan veya çağrı ile ilgili hükümlere

uyulmadan da toplanabilmesine ve karar alabilmesine imkan sağlamıştır.

Uygulamada bu yöntem, çağrısız (davetsiz) genel kurul toplantısı denilmektedir. Söz konusu yöntem, özellikle ortak sayısı az olan kooperatifler için **önemli bir avantajdır ve işlevsel bir niteliğe sahiptir.**

Zira bu sayede, çağrılı toplantıların amaçlarına kendiliğinden ulaşmak ve aynı şekilde ortaklık haklarını kullanabilmek mümkün olmaktadır.

Ayrıca, çağrısız genel kurul yapmakla kooperatif, hem genel kurula davet etmeye ilişkin hükümleri (*toplantı davetinin ilanı, bildirim, süresi, şekli vb.*) uygulamaktan, hem de gazete ilanı ve posta için masraf yapmaktan kurtulmaktadır.

Dolayısıyla, genel kurul toplantıları için **daha az gider** yapılmış ve ortaklar **daha hızlı bir şekilde karar** almış olmaktadır.

Bu çalışmada, KoopK hükümleri çerçevesinde, bütün ortakların hazır bulunması halinde kooperatif genel kurullarının çağrısız olarak yapılabilmesi hususu tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. ÇAĞRISIZ GENEL KURUL TOPLANTISI

Kooperatiflerde genel kurul, kural olarak KoopK'da gösterilen esaslar çerçevesinde yetkili kişi veya organlar tarafından toplantıya çağrılır.

*Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi

1) 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu, 10.05.1969 tarihli ve 13195 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2) Cafer Tayyar Çöklü, Uygulamada Yapı Kooperatifleri, Omaş Ofset, İstanbul 2001, s.227.

Bu kuralın istisnasını, anılan Kanunun **“Bütün pay sahiplerinin hazır bulunması hali”** başlıklı 47. maddesi oluşturmaktadır.

Söz konusu maddede, ‘kooperatifin bütün ortaklarının toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabileceği, bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gerektiği’ ifade edilmiştir.

Bir başka deyişle ortakların tamamının (%100’ünün) asaleten veya vekâleten temsil edilebilmesinin mümkün olduğu hallerde, gündemin ilan edilmesine ve genel kurul çağrı usulünün uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.

Bu şekilde yapılan bir genel kurulda, kurulun görev ve yetkisi kapsamındaki bütün hususlar (tasfiye, fesih, anasözleşme değişikliği, ibra, sorumluluk davasıaçılmasına karar verme vb.) görüşülüp karara bağlanabilir.

Çağrılı genel kurulda alınabilecek tüm kararlar çağrısız genel kurulda da alınabilir.

Kooperatif, çağrısız olarak hem olağan, hemde olağanüstü genel kurul toplantısı yapabilir.

Alınan kararların niteliği ve yetki alanı da, çağrı merasimine uyularak toplanan genel kurullarda alınan kararlardan farksızdır.

Çağrısız genel kurul ile kooperatiflere getirilen kolaylık, çağrı prosedürü uygulanmadan genel kurul toplantısının icra edilebilmesidir.

KoopK md. 45/II’ye göre genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır.

Örnek anasözleşmelere göre olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarına çağrı; taahhütlü mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf

ve âdete göre ilan yoluyla yapılacağı, çağrının toplantı gününden en az 30 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması gerektiği, bu sürelerin hesabında duyuru ve toplantı günlerinin dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

Çağrı merasimine uyulmadan yapılacak bir toplantıda, söz konusu 30 günlük bekleme süresine uyulmasına gerek kalmamaktadır.

Ayrıca, yine örnek anasözleşmelerde belirtilen **“taahhütlü mektubun”** ortaklara gönderilmesi gerekli değildir.

Ancak, toplantının yeri, günü, saati ve gündemi; adi mektupla, telefonla, faksla, elden veya diğer bir şekilde ortaklara duyurulmalıdır.

Burada önemli olan husus, her ne şekilde olursa olsun ortakların **“toplantıdan”** ve **“toplantıda görüşülecek konulardan”** haberdar edilerek hepsinin bizzat veya temsilcileri vasıtasıyla hazır bulunmalarını sağlamaktır. Aksi halde, toplantı yapılamaz.³

Öte yandan, KoopK’da kullanılan **“kooperatifin bütün ortakları”** ibaresi, çağrısız genel kurula ortakların bizzat katılmalarının zorunlu olduğu intibayı oluşturmaktaysa da, ortağın kendisini genel kurulda temsil ettirebildiği durumlarda temsilcinin varlığı da yeterli olmaktadır. Kaldı ki, örnek anasözleşmelerde söz konusu ibare, **“kooperatifin bütün ortaklarının veya temsilcilerinin hazır bulunması”** şeklinde kullanılarak bahsi geçen yanlış intiba giderilmiştir.

TTK’nın 416/II. maddesinde yer alan **“Çağrısız toplanan genel kurulda, gündeme oybirliği ile madde eklenebilir.”** şeklindeki hüküm, KoopK’nın 47. maddesinde yer almamaktadır.

Anılan Kanunun 46/III. maddesi de dikkate alındığında, konuyu daha derinlemesine inceleme ihtiyacı hâsıl olmaktadır.

Nitekim mezkûr hükümde, gündemde olmayan hususların görüşülemeyeceği belirtildikten sonra kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10’unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço

3) *Cafer Tayyar Çöklü, age, s.228.*

incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir topla ntiya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususların genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınacağı ifade edilmiştir.

Özel hüküm olması hasebiyle, çağrısız genel kurullarda belirtilen hususlara ilişkin gündeme madde eklenmesinde bahsi geçen hüküm uygulanmalıdır.

Ancak, burada sayılmayan hususlarda nasıl hareket edilecektir?

Kanaatimizce, çağrısız genel kurullarda, KoopK md. 46/III'te açıklanan hususların dışında kalan konuların gündeme eklenmesi, 98. madde yollaması ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun⁴

(TTK) 416/II. maddesi gereğince ancak ortakların oybirliği ile alacağı kararlar mümkündür.

Diğer taraftan, görüşülecek konular için uygulanması gereken karar nisabı, kanun ve anasözleşmede belirtilen nisaplardır. Yoksa tüm kararların oybirliğiyle alınması gerekmektedir.

Ortaklar, kararların alınmasında olumsuz oy kullanabileceği gibi kararlara çekimser de kalabilir.

3. GENEL KURULUN ÇAĞRISIZ TOPLANABİLME ŞARTLARI

Genel kurul toplantısının çağrı merasimine uyulmaksızın yapılabilmesi için KoopK md. 47 ve TTK md. 416'ya göre bütün ortakların veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması, bunlardan hiçbirinin toplantının yapılmasına

4) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

itirazda bulunmaması, toplantı sonuna kadar ortakların veya temsilcilerinin genel kurulu terk etmemesi, genel kurul toplantılarına dair çağrı dışındaki diğer hükümlere riayet edilmesi ve alınan kararların ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gerekmektedir.

Söz konusu şartlar aşağıda başlıklar altında değerlendirilmiştir.

3.1. Bütün Ortakların veya Temsilcilerinin Toplantıda Hazır Bulunması

Genel kurulun çağrısız yapılabilmesi için öncelikle bütün ortakların veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması gerekir.

Ortakların veya temsilcilerinin tamamı, toplantı yerinde mevcut olmadıkça KoopK md. 47'ye göre genel kurul toplantısı yapılamaz.

Bu şartın yerine getirilip getirilmediği hususu toplantıya katılan Bakanlık temsilcisi tarafından kontrol edilir.

3.2. Ortaklardan veya Temsilcilerinden Hiçbirinin İtirazda Bulunmaması

Çağrısız genel kurul için ikinci şart, hazır bulunan bütün ortaklardan veya temsilcilerinden hiçbirinin, genel kurulun KoopK md. 47'ye göre (çağrısız olarak) toplanması konusunda itirazda bulunmamasıdır.

İtiraz edilmesi halinde, diğer ortakların genel kurul toplantısını yapması mümkün değildir.

Buradaki itirazın toplantının çağrısız şekilde yapılmasına itiraz şeklinde anlamak gerekir. Yoksa toplantıda alınan hiçbir kararın itiraza uğramaması şeklinde anlaşılmalıdır. Öte yandan, KoopK'da itirazın ne şekilde yapılacağı belirtilmemekle birlikte, toplantıdan önce yazılı olarak bildirilebileceği gibi, tutanağa da yazdırılabilir.

Sonradan herhangi bir ihtilafın çıkmaması ve ispat kolaylığı bakımından itirazın her durumda

yazılı olarak ve noter kanalıyla ya da iadeli taahhütlü mektupla yapılması ortakların menfaatinedir.

İtirazda gerekçe gösterilmesi zorunlu olmamakla birlikte, objektif iyi niyet kuralları bağlamında bir sebep belirtilmesi iyi olacaktır.

Bunun yanında, ortakların veya temsilcilerinin tamamının genel kurul toplantısında hazır bulunduğu ve toplantının yapılmasına ve karar alınmasına herhangi bir itirazlarının olmadığı hususları toplantı tutanağında açıkça belirtilmelidir.

Aksi takdirde, daha sonradan genel kurul toplantısının kanuna uygun bir şekilde yapılmadığı ileri sürüldüğünde, bu durumu ispatlamak zor olacaktır.

3.3. Toplantı Sonuna Kadar Ortakların veya Temsilcilerinin Genel Kurulu Terk Etmemesi

Çağrısız olarak toplanan genel kurullarda, bütün ortakların toplantı sonuna hazır bulunması şarttır.

Nitekim KoopK'nın 47. maddesinde geçen **"kooperatifin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece"** ifadesi, çağrısız şekilde toplanan genel kurulda ortakların toplantı sonuna kadar toplantıyı terk etmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla, toplantı nisabı (*oybirliği hali*) var olduğu sürece genel kurul karar alabilir.

Bu noktada, çağrısız kooperatif genel kurul toplantısında, geçerli karar alınabilme şartı yüzde yüz katılımın devamına bağlıdır.

Genel kurula katılanlar, toplantının sonuna kadar toplantı yerinde kalmalıdır.

Bir ortağın toplantıyı terk etmesi ile çağrısız genel kurulun karar alabilme yeteneği ortadan kalkar.

Çünkü çağrısız genel kurulun karar alabilme ehliyeti, sadece toplantının açılışında değil toplantı süresince de aranır.

Buna karşılık, terk anına kadar alınan genel kurul kararları, eğer sakatlıkları için başka bir sebep yoksa geçerliliğini korur.

Toplantı sırasında ortaklardan birisinin toplantıyı terk etmesi halinde, durumun toplantı tutanağında ayrıntılı bir şekilde (*ortağın ismi, ayrılış saati, genel kurulda görüşülen ve görüşülemeyen konular vb.*) belirtilmesi, kooperatif tüzel kişiliğinin, ortakların ve üçüncü kişilerin yararına olacaktır.

3.4. Genel Kurul Toplantılarına Dair Çağrı Dışındaki Diğer Hükümlerin Yerine Getirilmesi

Çağrısız genel kurulda toplantıya davet merasimi uygulanmasa da, KoopK'nın 47. maddesinde **"genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla"** hükmüne yer verildiğinden, mezkûr Kanundaki ve bu Kanun kapsamında ilgili bakanlıklar tarafından tanzim edilen örnek anasözleşmelerdeki genel kurula ilişkin diğer düzenlemelere, çağrısız toplantılarda da uyulmalıdır.

Yerine getirilmesi gereken diğer hükümlere örnek olarak; bilanço, yönetim kurulunun yıllık çalışma raporu ile denetçi raporunun kooperatif merkezinde ve varsa şubelerinde ortakların tetkikine amade tutulması, genel kurul tarihi ile yeri ve gündemin kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki Valiliğe (*ilgili bakanlığın taşra teşkilatına*) yazılı olarak bildirilmesi ve Bakanlık temsilcisi talebinde bulunulması, toplantının kooperatif merkezinin bulunduğu yerde yapılması, ortaklar cetvelinin hazırlanması ve imzalanması, toplantı ve karar nisaplarına uyulması, ortakların anasözleşmedeki kurallar bağlamında oy hakkını kullanması, toplantı tutanağının düzenlenmesi, alınan kararların içerisinde yer alan tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilan ettirilmesi, kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabilmesi gibi hususlar verilebilir.

3.5. Alınan Kararların Ortaklar veya Ortakların Toplantıda Oy Birliği ile Seçecekleri Temsilciler Tarafından İmzalanması

Kooperatiflerde çağrısız genel kurul toplantılarını düzenleyen KoopK'nın 47. maddesi aynı zamanda, **"Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir."** hükmünü havidir.

Belirtilen durumda alınan kararların muteber olabilmesi için ya ortakların veya temsilcilerinin tamamı tarafından ya da bunların oybirliği ile seçtiği temsilciler tarafından imzalanması gerekmektedir.

Bu noktada, çağrı merasimine uyularak yapılan genel kurul toplantılarında divan heyeti (genel kurul toplantı başkanlığı) mevcut oyların çoğunluğu tarafından seçilmekte iken, çağrısız yapılan toplantılarda bu seçimin oybirliği ile yapılması şarttır.

Aksi takdirde, çağrısız genel kurul yapmak mümkün olamayacaktır.

4. GEREKLİ ŞARTLAR SAĞLANMAKSIZIN ÇAĞRISIZ GENEL KURUL YAPILMASININ SONUÇLARI⁵

Bir önceki bölümde açıklandığı üzere,

5) Mustafa Yavuz, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantılarının Çağrısız Yapılması*, *Yaklaşım Dergisi*, Nisan 2010, S.208.

6 Yargıtay 11. HD.'nin, 23.01.2006 tarihli ve E.2005/417, K.2006/378 sayılı; 30.09.2004 tarihli ve E.2003/12717, K.2004/9100 sayılı; 09.06.2003 tarihli ve E.2003/641, K.2003/6044 sayılı; 14.05.2001 tarihli ve E.2001/2294, K.2001/4209 sayılı; 26.02.2001 tarihli ve E.2000/10968, K.2001/1616 sayılı; 29.12.1998 tarihli ve E.1998/7636, K.1998/7820 sayılı; 29.12.1998 tarihli ve E.1998/7636, K.1998/7820 sayılı Kararları.

7 Yargıtay 11. HD.'nin, 22.04.1988 tarihli ve E.1988/3438, K.1988/2636 sayılı Kararı.

8 Gümrük ve Ticaret Bakanlığı *Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü'nün 2013/3 sayılı Genelgesi*, <http://koop.gtb.gov.tr/mevzuat/genelgeler/20133-sayili-genelge-ve-ekleri> (Erişim-12.10.2016)

kooperatiflerde genel kurulun çağrısız olarak yapılması ve alınan kararların geçerli olabilmesi için ortakların tamamının asaleten veya vekâleten genel kurula katılması, ortaklardan hiçbirisinin bu toplantı şekline itiraz etmemesi ve toplantının sonuna kadar⁵ genel kurulun terk etmemesi şarttır.

Söz konusu şartların hepsinin bir arada sağlanamaması, bir başka ifadeyle, ortaklardan veya temsilcilerinden birisinin toplantıya

katılmaması veya toplantının belirtilen şekilde yapılmasına itiraz etmesi ya da toplantıyı terk etmesi durumlarında genel kurul toplantısı yapılamaz.

Belirtilen davranışlardan birini sergileyen ortağın genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da sonucu değiştirmez.

Şartlar sağlanmaksızın genel kurulun aldığı kararlar, **hukuken geçersizdir ve yoklukla malûdür** (hükümsüzdür). Yargıtay'ın görüşü de bu yöndedir⁶.

Burada ortaya çıkan önemli bir problem, toplantının yapılmasına itirazı olmadığı halde, kararın oyu yönünde çıkmayacağını anlayan ortağın karardan önce toplantıyı terk etmesi halidir.

Bu halde alınan karar yok hükmünde olur, ancak bir zarar doğmuş ise toplantıyı terk eden ortağın Türk Borçlar Kanununa göre sorumlu olması gerekir.

Buna benzer bir başka sorun da, ortağın toplantı başlangıcında itiraz hakkını kullanmayıp, gündemde yer alan hususlar karara bağlandıktan sonra toplantının yapılmasına itiraz etmesidir.

Yargıtay, belirtilen konuya ilişkin vermiş olduğu bir kararında⁷, bu şekilde bir itirazın ileri sürülmesinin Türk Medeni Kanununun 2. maddesine (dürüstlük kuralına) aykırı olduğuna hükmetmiştir.

Ayrıca, bahsi geçen hususa ilişkin olarak

TTK'nın 416. maddesinin gerekçesinde, toplantının çağrısız yapılmasına ilişkin itirazın daha sonra yapılamayacağı, yapılmasının genel kurulun karar alma ehliyetini ortadan kaldırmayacağı, söz konusu itirazın gündeme geçilinceye kadar yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Uygulamada kimi zaman çağrısız olarak yapılan bir genel kurul toplantısına katılmayan ortak adına başka bir ortak tarafından ortaklar cetveline imza atıldığına veya ortağın toplantıda vekâleten temsil edilmiş gibi gösterildiğine tanık olunmaktadır.

İmzası sahte olarak atılan veya vekâleten temsil edilmiş gibi gösterilen ortak konuyu öğrendiğinde ya da ortaya çıkan sorunlar bağlamında menfaat çatışması yaşandığında, KoopK md. 47'deki şartlar sağlanmadan genel kurul toplantısı yapıldığını, alınan kararların hükümsüz olduğunu ve ortaklar cetvelindeki imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürebilmektedir.

Bu halde **sahte imza** atıldığı iddia edilen genel kurul belgelerinin sahteliği konusunda yeterli ve inandırıcı delilin mevcut olması ve bunların ibraz edilmesi durumunda, mahkemece genel kurulda alınan kararların yoklukla malûl olduğuna karar verilebilecek, sahte imza işlemiyle ilgili olarak da Cumhuriyet Savcılığınca ceza soruşturması başlatılabilecektir.

Ayrıca bu olayın gerçekleştiği genel kurul toplantısına katılan, ancak gerekli kontrolü yapmayan Bakanlık temsilcisi hakkında da disiplin soruşturması yürütülebilecektir.

Bununla birlikte, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkartılan 2013/3 sayılı Genelgede 8, Bakanlık temsilcisinin ilke olarak bizzat kimlik denetimi yapmayacağı, ortakların ya da temsilcilerin kimliklerinin ve temsil belgelerinin imza sırasında ibraz edilip edilmediğini inceleyerek gerektiğinde uyarılarda bulunacağı, ancak ihbar veya şikayet olduğunda ya da kuşku duyulduğunda kimlik denetimini bizzat yapacağı belirtilmiştir.

5. SONUÇ

Kooperatiflerde genel kurul, esas itibariyle 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda ve anasözleşmede gösterilen çağrı merasimine uyularak toplantıya davet edilir. Bununla birlikte, KoopK'nın 47. maddesinde yer alan düzenleme çerçevesinde çağrı usulüne riayet edilmeden de genel kurulun olağan veya olağanüstü olarak toplanabilmesi mümkündür. Bir genel kurulun alabileceği tüm kararlar çağrısız genel kurulda da alınabilir.

Alınan kararların niteliği ve yetki alanı da, çağrı merasimine uyularak toplanan genel kurulda alınan kararlardan farksızdır.

Genel kurulun çağrısız olarak yapılabilmesi için aranan şartlar; bütün ortakların veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunması, ortaklardan veya temsilcilerinden hiçbirinin toplantının yapılmasına itirazda bulunmaması, toplantı sonuna kadar ortakların veya temsilcilerinin genel kurulu terk etmemesi, genel kurul toplantılarına dair çağrı dışındaki diğer hükümlerin yerine getirilmesi ve alınan kararların ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanmasıdır.

Sadece bir ortak dahi toplantıya katılmaz veya toplantının belirtilen şekilde yapılmasına itiraz eder ya da genel kurul başladıktan sonra toplantıyı terk ederse genel kurul toplantısı yapılamaz.

Söz konusu şartlar sağlanmadan yapılan genel kurulda alınan kararlar, hukuken geçersizdir; alınan kararlar da yoklukla malûldür (hükümsüzdür).

Özellikle ortak sayısı az olan kooperatifler için bir kolaylık olan çağrısız genel kurul, ilan ve posta masrafının olmaması yönüyle de ekonomik bir yöntemdir. Ayrıca bu yöntemle genel kurulun, daha hızlı bir şekilde karar alması da mümkün olmaktadır.

LÜKSEMBURG TARIM KOOPERATİFÇİLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Vedat SADIOĞLU*

GİRİŞ

Lüksemburg Büyük Dukalığı'nda kooperatif yapısı dört türde karakterizedir.

Bunlar: tüketici kooperatifleri, üretici kooperatifleri, bireysel girişimci kooperatifleri ve tasarruf - kredi kooperatifleridir.

Lüksemburg'da kooperatifler, diğer Avrupa devletleri gibi tarımsal kökenlidir. İthal ürünlerin rekabeti karşısında,

Lüksemburglu çiftçiler birçok rekabet ve zorlukla karşı karşıya kalmışlardır.

Avrupa pazarındaki fiyatların kısmi ve genişletilmiş düşüşü ve pazara uyum onları zorlamıştır.

Lüksemburg'daki bu yabancı rekabet karşısında ekonomiye birlikte ve organize katılmak amacıyla, geliştirdikleri işbirliğinin ilk formları kırsal alanlarda kendini göstermiştir.

En eski dernekler, Alman modeline dayalı tarımsal yerel örgütlerdi.

Lüksemburglu çiftçileri bilgilendirmek amacıyla ve çalışma çevreleri kurmak için İsviçreli Sion çiftçileriyle bir araya geldiler.

Sionlu çiftçiler onlara yeni üretim tekniklerini öğretmeye başladılar.

*Araştırmacı Yazar (vsadioglu1960@hotmail.com)

Bu şekilde toplumsal bir kooperatif bilinci oluşturmaya çalıştılar.

Lüksemburg'taki kooperatifçiliğin gelişmesinde şüphesiz Alman ve İsviçre kooperatiflerin büyük etkisi ve desteği oldu.

Alman Raiffeisen modelindeki kooperatif bankaları da ülkenin her yerinde kurulmaya başlandı.

LÜKSEMBURG'TA KOOPERATİFÇİLİĞİN TARİHÇESİ

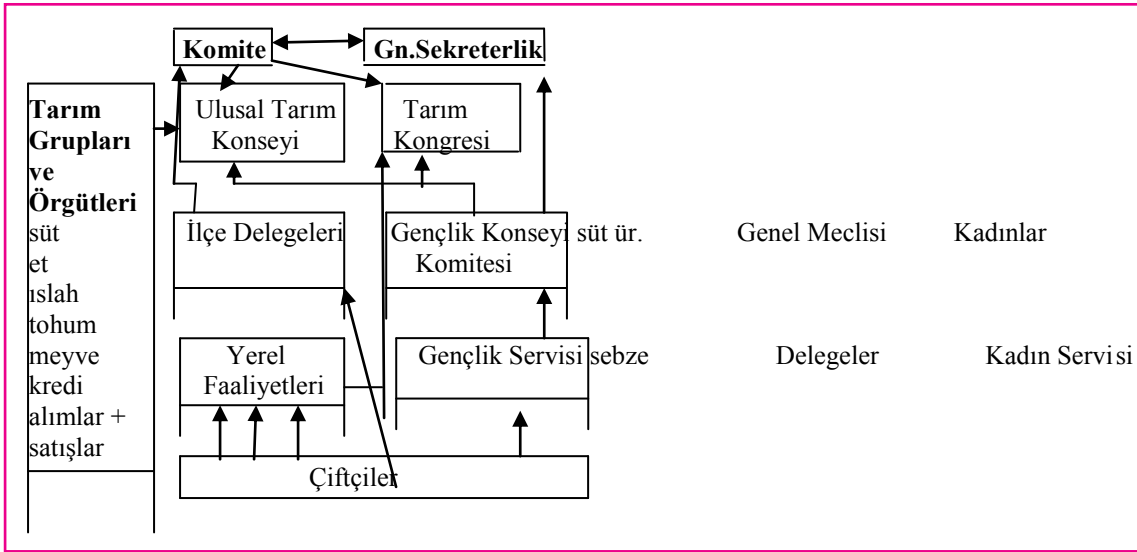
Lüksemburg'ta ilk tarımsal yerel kooperatif 1875'te Weiswampach şehrinde kurulmuştur. Diğer dernekler sonra ortaya çıkmaya başlamıştır.

Ancak onların ilk amaçları ekonomik değil tarımdaki süreklilikti.

Bu sosyal işbirliği, tohum ve tarım makinelerini ortak satın alma yoluyla gerçekleşiyordu. Ekipmanların kullanımı için de birbirleriyle işbirliği yapıyorlardı.

Daha sonra, tarımsal yerel örgütler giderek gelişti, böylece Lüksemburg'ta neredeyse tüm tarım işgücü öyle bir organize olmuşlardı ki, kooperatifler hem politik önemlerini ve değerlerini artırmışlardı.

Şekil 1: Lüksemburg Tarım Kooperatiflerinin Organizasyon Yapısı

Ekonomik olması amacıyla, satın alma ve makine kooperatifleri olarak yeniden tarımsal yerel örgütler bir ulusal dernek adı altında bir araya geldiler.

Adı; 'Allgemeine Verband' birliği idi.

Birlik içine başka dernekler de katıldı (*Landwirtschaftlicher Lokal Derneği*).

Özellikle şarap sektöründeki işbirliği girişimleri, sektörde benzer tarım ve uyum işbirliği, aynı motivasyonları paylaşmak, birlikte kriz durumlarını aşmak için çok başarılı oldu.

Bu arada, yerel kooperatifler özellikle şarapçılık alanında çok geliştiler ve başarılı oldular.

1912'de kurulan

"Luxemburger Lokalwinzervereine Federasyonu",

(Almanya örneklili) kurulduğu yıldan itibaren üzüm tarımında şarap üreticilerinin birliği olmuştur.

Birinci Dünya Savaşı sonundaki kriz durumu, şarap üreticilerinin birleşmesi için uygun bir ortam hazırladı.

Ürün geliştirme ortak fikri, fiyat artışı, ekonomik kriz, sadece ürün ve üretilen miktarı değil Lüksemburg şaraplarının kalitesi hakkında daha fazla şirketleri zorunlu olarak bir araya getirdi.

Bu durum, kendine güvenenler için bir

	Kırmızı Et	Beyaz Et	Yumurta	Süt	Tahıl	Tüm Meyve	Tüm Sebze
Belçika	53	30	75	85
Danimarka	66	...	52	94	60	70	70
Yunanistan	2	15	2	20	49	57	3
İspanya	8	22	25	27	20	45	15
Fransa	30	30	25	47	68	40	25
İrlanda	5-20	20	...	99	57	14	18
İtalya	12	35	8	40	20	43	8
Lüksemburg	38	81	79
Hollanda	16	9	14	83	65	76	73
Avusturya	25	70	...	90	60	18	28

Tablo 1: ICA-300 2012 Yılı Listesinde Yer Alan Avrupa Birliği Üretici Örgütleri(Birlikleri)'nin Pazardaki Payları

Resim 1:
Lüksemburg,
Özellikle Üzüm Bağları
ve Şaraplarıyla Ön Plana
Çıkmaktadır.

kooperatif ruhunun sonucu oluşmuştur.

1921 yılında aynı ada sahip, şarap üretim kooperatif dernekleri kuruldu.

Daha sonra şarap üretimi kooperatiflerinin sayısı hızla arttı.

Ayrıca devlet desteği, onlara kendi tarım ve

şarap politikalarının oluşmasında önemli bir avantaj sağladı.

Ancak, kooperatifler gerekli sermaye ve gerekli finansman ihtiyacını karşılamakta zorlanıyorlardı.

Zirai ve ticari bankalar, tarımsal ve özellikle şarap kooperatiflerin sorunlarına çok az duyarlıydılar.

Bu olumsuz durumun sonucunda kredi kooperatifleri ortaya çıktı ve bu yatırımları finanse ettiler.

Kredi sektöründe kooperatif hareketini başlatanların asıl amacı, bu organizasyonu geliştirmek ve eşdeğeri olan yukarıdaki adı geçen ihtiyaçlarını karşılamaktı.

Kredi kooperatifleri, özerk kredi yapılarıyla kendilerine sektörden uygun paydaşlar buldular. Joseph- Robert Lenne bu öncülerin arasında yer alıyordu.

Resim 2: Joseph- Robert Lenne, Lüksemburg'ta Kredi Kooperatifçiliğinin Kurucusu Sayılır.

Resim 2: Joseph- Robert Lenne, Lüksemburg'ta Kredi Kooperatifçiliğinin Kurucusu Sayılır.

Lenne, 1868 yılında, Alman Friedrich Wilhelm Raiffeisen'in fikirleri hakkında birçok şey öğrendikten sonra, Lüksemburg Büyük Dukalığı'nı kooperatif toplumu şeklinde

organize etmek için çalışmalarına başladı.

Önce, kırsal alanda bir tasarruf fikri yaymaya sonra kooperatiflerin kredi ihtiyacını gidermeye çalıştı.

Joseph- Robert Lenne, bu çalışmalarıyla mali kooperatif hareketinin manevi babası olarak kabul edilebilir.

Onun çalışmaları kısa sürede ürününü vermeye başladı.

1925 yılında, bankaların yoğun baskısına rağmen, 'Caisses Raiffeisen Rurales'i kurdu.

Kırsal kooperatiflerin kurulması ve yaygınlaştırılması amacıyla bir 'Mali (Kredi) Enstitüsü' oluşturdu.

Böylece Lüksemburg, bir 'Kredi Enstitüsü'nün kurulması ve gelişmesine öncelik eden ilk ülke olmuştur.

LÜKSEMBURG'TA KOOPERATİFÇİLİĞİN DURUMU

Tarımın genişletilmesi ve Caisses Raiffeisen'in geliştirilmesi gerekliliği belirginleşmişti. 1926 yılında, ilk santral kooperatif enstitüsü, '**Centrale des Banque**' bugünkü adıyla '**Caisses Raiffeisen luxembourgeoises Raiffeisen**', 90 Franklık sembolik bir sermaye ile kuruldu.

Burada vurgulamak gerekir ki, coşkulu bir katılım oldu ve bu durum hızla bankanın genişlemesinin önünü açtı.

Yerel kooperatif bankaları, kooperatiflerin kredi destekleyicileri ve kırsal nüfus arasında önemli bir rol oynadılar.

Böylece Raiffeisen modeli çok hızlı bir şekilde gelişti ve 1970 yılında ülke genelinde, 138 yerel kooperatif ağı (**bankaları dâhil**) ortaya çıktı.

Bugün, birçok kooperatif yerel bankanın birleşmesinin ardında, Raiffeisen Grubu vardır.

Bankaya doğrudan bağlı olarak 13 Raiffeisen bankası ve 10 şubesi, dolaylı olarak toplam 45

Resim 3: Lüksemburg'ta Bankacılık Sektörü Oldukça Gelişmiştir.

Raiffeisen Bank şubesi ile bir bankacılık ağı vardır. Elbette Raiffeisen Bank için bu durum çok önemlidir.

Zira Raiffeisen Bank, bilinenin en iyisini yapmak, teşvik etmek ve işbirliğine dayalı girişimcilik modeli ile diğer Avrupa ülkelerinde ve dünyanın her yerinde olduğu gibi Lüksemburg'da da popülerlik kazanmıştır.

Kendilerine öz yapılarıyla; ödeme kartları, bankacılık ekipmanları, daha sonra 'İnternet Bankacılığı' (Treme World Wide Web) uygulamaları gibi yeni ürünlerin ortaya çıkması ve bankalar tarafından sağlanması derin bir değişime yol açtı. Müşterilerinin alışkanlıkları ve beklentileri bakımından kooperatif bankaları önemli yer elde ettiler.

Lüksemburg yerel kooperatifleri, neredeyse bir yüzyıllık süre içinde, etkilerini tüm nüfusa adapte ederek gelişimlerini hızla tamamladılar.

Bu süre içinde, en büyük tarihsel şarap müşterileri özellikle Lüksemburg Büyük Dukalığı olmuştur.

SAYILARLA LÜKSEMBURG KOOPERATİFÇİLİĞİ

Lüksemburg'da hububatın %90'ı kooperatifler eliyle satılmaktadır.

• Lüksemburg'da tarımsal kooperatiflerin kredi sağlama payı %75'tir.

• Lüksemburg'da kooperatiflerin kimyevi gübrelerdeki girdi payı %70'tir.

• Lüksemburg'da kooperatiflerin tohumdaki girdi payı %95'tir.

• Lüksemburg'da kooperatiflerin yemdeki girdi payı %65'tir.

• Lüksemburg'ta tarımsal işletme sayısı 3 bin kadardır. Bunun da çoğunluğunu aile işletmeleri oluşturmaktadır.

• 2013 yılında dünyada kişi başına düşen yıllık millî gelir ortalamasında dünyada ikinci sıradadır (Anılan değer 62 bin Dolardır).

• 2014 yılı için kişi başına düşen milli gelir AB(28 ülke) ortalamasının 2,5 katıdır.

• Ükelere göre yaşam kalitesi sıralamasında dünyada 4. Sıradadır.

(The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015, Economic Forum 2015, Business environment 2015 ve IMF verileri)

SONUÇ

Lüksemburg, 574 binlik nüfusu ve 2.586 km2 yüzölçümü ile Avrupa'nın en küçük ülkelerinden biridir. Lüksemburg, küçük,

Grafik: Euro Bölgesi'nde Yer Alan Küçük Bankaların Birlik İçindeki Oranı

dengeli, sanayileşmiş ülkeler arasında olup, Dünya'da kişi başına düşen gelirin en yüksek olduğu ülkeler konumundadır.

Son yıllarda rekabete açılan tarım ürünleri piyasalarında yarışabilmek ve yeterli iş hacmine ulaşabilmek için Lüksemburg tarım kooperatiflerinde ciddi çalışmalar yapılmaktadır.

Komşu ülkelerin tarım kooperatifleriyle işbirliği olanakları araştırılmaktadır.

Bu konuda yürütülen bazı projelerden başarılı sonuçlar alınmıştır.

Ülkenin iç pazarı çok küçük olduğundan, daha büyük bir üretim ölçeğine sahip olabilmek ve sağlanan üretim artışlarını pazarlayabilmek için komşu ülke piyasalarına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Üretim maliyetlerini kontrol etmek ve mümkün olduğu kadar azaltmak için bazı önlemler üzerinde durulmaktadır.

Bununla birlikte, diğer tarım kooperatifleriyle yatay işbirliğini gerçekleştirecek uygun bir yapıya sahip olmak kooperatifler için kolay değildir.

Ayrıca, bu işbirliği için gerekli olan yatırımları finanse edecek miktarda sermayenin bulunması da kooperatifler için oldukça zordur.

Ülkede tarım çok küçük oranda genelde ailelerin işlettiği çiftliklerde yapılmaktadır. Lüksemburg özellikle Benelüks Birliği'nin diğer iki üyesi Belçika ve Hollanda ile sıkı ticari ve ekonomik ilişkiler geliştirmiştir.

Avrupa Birliği'nin de üyesi olan ülke Avrupa Birliği'nin ortak pazar uygulamasından da yararlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Türkiye'de Tarımsal Kooperatifçilik ve AB Modeli, Prof. Dr. İ. Hakkı İnan, İTO Yayını, Genişletilmiş II. Baskı, Yayın No: 2008-73 İstanbul, 2008, Sayfa:232-233
- <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0019783.pdf>(Erişim Tarihi:31.10.2016).
- <http://www.ekonomi.gov.tr/portal/faces/home/dislliskiler/ulkeler/ulke-detay/Luksemburg>(Erişim Tarihi: 31.10.016).
- http://journal.tarekoder.org/archive/1992/1992_01_01.pdf(Erişim Tarihi: 31.10.2016).
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/L%C3%BCksemburg>(Erişim Tarihi:31.10.2016).
- <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/2517/557-1071-1-SM.pdf?sequence=1>(Erişim Tarihi: 1.11.2016).
- http://debis.deu.edu.tr/userweb/iibf_kongre/dosyalar/uysal.pdf(Erişim Tarihi :2.11.2016).
- <http://www.iru.de/wp-content/uploads/2015/03/Luxemburg.pdf>(Erişim Tarihi: 2.11.2016).

YÖNETİMDE İNOVASYON VE STRATEJİ İLİŞKİSİ

Yeter DEMİR USLU *

Her geçen gün türlü değişim dalgalarına maruz kalan yaşadığımız dünyada, hızı ve etkisi kestirilemeyen teknolojik, toplumsal, ekonomik ve siyasal bir dizi değişim ve yenilenme gereği ortaya çıkmaktadır.

Küreselleşen ekonominin ve küresel pazarların karşılıklı bağımlılıkları da bu sürece ivme katmaktadır.

Söz konusu yapı, işletmeler için büyük ve alternatifli fırsatlar sunarken, beraberinde getirdiği belirsizlik önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Böylelikle de işletmeler, her an bir yenilenme ve değişim hali içinde var olmayı ve varlığını sürdürmeyi önemli bir stratejik hedef olarak kabul edip gerekliliklerini yapabilmelidirler.

Bu belirlemeleri yapıp temel öneriyi formüle edenler, bir dizi çözüm reçetesi de ortaya koyup, “değişim,” “yaratıcılık” ve “inovasyon” gibi kavramlara sıklıkla vurgu yapmaktadır.

Yönetim ve işletme alanında strateji; işletmenin çevresi ile arasındaki ilişkileri düzenleyen ve rakiplerine üstünlük sağlayabilmek amacıyla kaynaklarını harekete geçiren bir anlam taşımaktadır.

Buradan hareketle strateji, işletme ile çevresi arasındaki ilişkileri analiz ederek işletmenin yönünün ve amaçlarının belirlenmesi, bunları gerçekleştirecek faaliyetlerin tespit ve örgütün yeniden düzenlenerek gerekli kaynakların tahsis edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

*Doç. Dr. İstanbul Medipol Üniversitesi, SBF

Dolayısıyla stratejinin amacı, belirsizlik ortamında işletmenin istenilen sonuçlara ulaşabilmesini sağlamaktır. Çünkü strateji bir işletmenin amacı doğrultusunda fırsatçı olmasına imkân tanımaktadır (Drucker, 1990: 53).

Bir örgütün strateji belirlemesi ve bu süreci gerçekleştirmesi, günümüzde hızla değişen şartlarda var olabilmesinin en temel gerekliliğidir. Strateji yoksunluğu tüm kurumlar, kuruluşlar ve işletmeler için hayati derecede tehlikedir.

Örgütlerin temel olarak başarmak istediği şey, rekabetçi üstünlüğü elde ederek, uzun vadede bunu başarılı bir şekilde devam ettirebilmektir.

Rekabetçi üstünlüğün temel dayanaklarının ne olduğunu belirlemek stratejik yönetim araştırmacılarının temel sorun alanını oluşturur. Bir örgütün rekabetçi üstünlük elde etmesi ve sürdürebilmesi örgütün kendisini rakiplerinden farklılaştıracak, bir strateji geliştirme ve uygulaması ile mümkün olabilecektir (Hurst, 2006: 50).

Rekabete dayalı bir ortamda strateji, öncelikle inovasyonu, ilerlemeyi hedef alarak işletmenin çevreyle uyumunu sağlayacak değişiklikleri kontrol altına alan bir yönetimsel araçtır (Budak, 1998: 132).

Nitekim inovasyon, günümüzde sürdürülebilir büyümenin sağlanması ve toplumsal refahın artırılmasında itici güç haline gelmiştir.

Inovasyon yönetimi firmanın teknolojiyi, iş süreçlerini (müşteriler, tedarikçiler, finansal ve dış kaynaklar vb.) ve insan ilişkilerini

(kültür, iletişim, organizasyon vb.) inovasyonu destekleyecek ve teşvik edecek şekilde yönetmesi anlamına gelir (Ecevit Satı, 2010; 131). Bu nedenle inovasyon başarısı iki temel faktöre bağlıdır (Ecevit Satı, 2010; 131):

- Teknik kaynaklar (insan, ekipman, bilgi, para, vb.)
- Örgütün kaynakları yönetebilme becerisi.

Bu iki faktörü başarıyla bir araya getirmek için hem stratejik hem de örgütsel becerilere sahip olunmalı veya bu beceriler edinilmelidir.

Bunun için işletmelerin uzun vadeli bir bakış açısı, pazar eğilmelerini belirleme, tahmin edebilirlik, teknolojik ve ekonomik bilgileri toplama, işleme ve özümseme yeteneği olmalıdır.

İnovasyon işletmelerdeki diğer stratejilerin uygulanmasına olanak tanıyarak işletmeye rekabet üstünlüğü sağladığı için temel bir yetkinlik olarak kabul edilmektedir. Her örgütün bir temel yetkinliğe ihtiyaç duyduğu, bunun da inovasyon olduğu kabul edilmektedir.

İnovasyon süreci gerçek anlamda bir öğrenme sürecidir. İnovasyon sürecinde, tekrarlar ve deneme yanılma gibi eylemlerin yoğun şekilde gerçekleşmesi, çalışanlara uygulayarak öğrenme fırsatı verir. Bu da işletmelere birlikte öğrenme imkanı verir (Higgins, 1996:26).

İnovasyon artık bütün işletmeler için önemli ve gerekli hale gelmiştir. Drucker yedi tane inovasyon (yenilik) kaynağı belirlemiştir. Bunlar işletmenin içindekiler ve dışındakiler olmak üzere iki kısma ayrılabilirler(Durna; 2012: 41): İşletmenin içinde inovasyona (yenilik) neden olabilecek kaynaklar;

- Beklenmeyen Oluşumlar: İşletme içerisinde önceden görülmeyen başarı ve başarısızlık bir fırsat olabilir. Önemli olan bu belirtiyi gerektiği gibi kavramak ve fark etmektir. Yani önemli olan beklenmeyen başarı veya başarısızlıkları birer fırsat olarak görmek ve yenilik için değerlendirmektir.
- Uygunsuzluklar: İşletme içerisinde var olan durumlar ile olması gereken durumlar

arasında ki çelişkilerden uygunsuzluklardan ortaya çıkan süreçler aslında inovasyon için birer fırsat olabilir.

Bu uygunsuzluklar bazı müdahaleler ile beklenmeyen başarıya dönüştürülebilirler.

• Süreç Gereği: İşletme içinde süreçler bazen süresini doldurabilir veya eskiyebilir. Sonuçta bu süreçler verimsizleşir ve değiştirilmesi gerekir. Süreç içerisinde oluşabilen böyle ihtiyaçlar yeniliği destekler ve değişimi gerektirir. Bunlar işletme için birer fırsattır.

• Pazar Yapılarında Oluşan Değişiklikler: Yenilik fırsatları sürekli olarak durağan pazarlara ve işletmelere baskı yaparlar. Pazarı dikkatle inceleyen işletmeler bu değişimleri veya pazarda ki boşlukları gözden kaçırmazlar ise büyük fırsatlar yakalarlar.

Şirketlerde inovasyonu desteklemek ve bunun için gerekli zemini hazırlamak için bazı noktalar göz önüne alınmalıdır. Şöyle ki(Chen ve Diğ.; 2004:26);

- Güçlü bir liderlik vizyonu,
- Ar-Ge ve İnovasyona süreçlerine ve faaliyetlerine öncelik ve önem (proje
- Yönetim ilke ve esaslarına uyumlu çalışma)
- Kaliteli insan kaynağı
- Uzun vadeli ve kararlı uygulama
- Müşteri, pazar ve rekabete odaklı ve bilinçli çalışma (ürün zamanlamasını doğru yapma)
- İşbirliğine açık ve istekli olmak
- Destek mekanizmalarını organik büyüme için bir araç olarak görme
- Müşterilere öngörülen değeri açık olarak sunma Bilgi ve tecrübeyi kurumsallaştırmak.

Yukarıda sıralanan hususlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, inovasyon sürecinin ve süreçte sağlanacak başarının stratejik yönetime ve stratejik yönetimden beklenen düzenlemelere büyük oranda katkı

yapabileceğini belirtmek yanlış olmayacaktır.

Bugünün ekonomik ortamında; işletmelerin katma değer yaratmaları gerekmektedir. Bunun gerçekleşmesi için de strateji ve inovasyon arasında bir sinerji oluşturulması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bir işletmenin var olabilmesi, büyüebilmesi ve rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi çok iyi hazırlanmış bir strateji planına sahip olmasına bağlıdır. Yalnızca inovasyonda değil, her alanda başarılı olmak için stratejik düşünüp stratejik hareket edilmelidir. Bir işletmede inovasyon faaliyetlerinin başarısı, inovasyon stratejisinin işletmenin kurumsal stratejisi ile bütünleşmiş olması ile yakından ilişkilidir (Dobni, 2010: 48-49).

Yönetimin kalitesi; değişimin stratejik olarak yönetilmesi ile desteklenerek artırılabilir. Stratejik yönetim kalitesi bu açıdan önemli bir değerlendirme aracıdır. Değişimle birlikte gelişimi de sağlamak için organizasyonel koşulları ve ortamları yaratmada, üretimde, değişimde, organizasyonel süreçlerde karşımıza çıkan değişimin tanımlanmasında yararlı olmaktadır.

Yeni ürünler geliştirmek isteyen işletmelerin genellikle başarılı rakiplerinin inovasyonel ürünlerini analiz ederek ve bunu bir kriter olarak kullandıkları görülmektedir. Birçok işletme yeni fikirler üretmek için inovasyonel kalite ekiplerini harekete geçirmekte, müşteri memnuniyetini ölçmekte ve çalışanlarını dinlemektedirler.

Kaliteli takımlar ve müşteri memnuniyetini ölçen karşılaştırma araçları, kalite yönetiminin inovasyon yönetimini destekleyen araçlarıdır (Bosink, 2012: 195).

Rekabet temeli kıyaslama ve müşteri isteklerine koşulsuz yanıt verme çabası, pek çok araştırmacıya göre günümüz sektörlerini rekabet tuzağına düşürmekte, rakipleri kıyaslayarak maliyet ve kalite iyileştirme yaklaşımı bir süre sonra benzer ürün ve hizmetlerin sunulmasına ve sektörlerin daha fazla gelişmemesine neden olmaktadır. Günümüzün değişen bilgi temeli küresel rekabet koşulları, temelden yeni fikirlerin ve Ar-Ge ile entegre olmuş stratejilerin uygulanmasını gerektirmektedir.

Bu nedenle, inovasyonun rekabet açısından önemi giderek artmakta, yeni anlayışla yapılandırılmış değer zinciri temelinde yeni iş modellerinin geliştirilmesi öncelik kazanmaktadır.

Bu bağlamda stratejik bir yaklaşım çerçevesinde inovasyonun, katma değer yaratma sürecinde hem müşteri hem de işletme için radikal bir iyileştirmeyi ve beraberinde uzun vadede büyümeyi sağlayacağı söylenebilir (Berber, 2016:2).

Günümüzde rekabet avantajının belirleyicisi yalnız maliyetler değildir.

Pazarın ihtiyaçlarına yanıt verme hızı, ürün ömürlerinde ki kısalmalar, ürün ve hizmet kalitesi, tasarım, yeni ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi, müşteri isteklerine göre hizmet ve ürün üretimi, yeni yönetim ve organizasyon modelleri gibi pek çok faktör de isin içinde ve maliyetlerden daha çok önemlidir (Elçi; 2007: 27).

Bütün bu etkenler inovasyon yapmayı gerektirir. Değişen ekonomik ve rekabet şartları altında sektörü ve büyüklüğü ne olursa olsun bütün firmaların inovasyon yapması kaçınılmazdır.

Böylelikle ülkede de bir refah artışı, ekonomik büyüme, istihdam ve yaşam kalitesinin artması da inovasyonun sonucunda ortaya çıkacaktır. Süreç olarak yenilemeyi, sonuç olarak yeniliği belirten yenilikçilik (inovasyon), OECD literatürüne göre "pazarlanabilir bir düşünce, ürün ya da hizmeti, yeni ya da geliştirilmiş bir imalat ya da dağıtım yöntemine, bir toplumsal hizmet yönetimine dönüştürmek"tir.

Yenilikçilik büyümek için en iyi yoldur.

Yenilikçiliğe hız vermeyenler yok olmaya mahkûmdurlar.

Aynı şekilde inovasyon bir şirketin geleceğe yönelik bir tasarımdır.

Bir şirketin varlığını sürdürebilmesi için o şirkette her düzeyde çalışan bireylerin yeniliklere ve inovasyona duyarlı olmaları gerekmektedir.

Uluslararası pazarlarda küresel rekabetle baş edebilmek için şirketler sürekli daha güçlü ve daha yenilikçi olmak zorundadır. Ayrıca bir şirketin inovasyon yapma yeteneği o şirketin rekabet gücünü ve geleceğini güvence altına almaktadır.

İnovasyon şirketlerin kendi bünyelerinde ve kendi elemanlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri bir süreçtir.

Para ile satın alınabilecek hazır bir ürün değildir. Başkaları sizin yerinize inovasyon yapmamaktadır.

Ancak kuruluşlar inovasyon çalışmalarında başka kuruluşların buluş ve deneyimlerinden yararlanabilmektedir.

Katılımcı yönetim ve öneri sistemleri de inovasyon kültürünün alt yapısını oluşturmaktadır.

Yaratıcı düşüncelerle ve özgün projelerle hemen hemen her alanda inovasyon yapılabilmektedir.

Girişimcilik, inovasyon ve yeni yöneticilik uygulamalarında başarılı olamayan şirketler rekabet güçlerini kaybetmekte ve varlıklarını sürdürmekte zorluk çekmektedir.

Yıllarca aynı işleri yapan ve aynı yöntemlerle çalışan eski bir şirket ile yeni teknolojiler uygulayan ve sürekli araştırmalar yapan inovatif bir şirket arasında önemli farklar bulunmaktadır. Bir şirketin sadece eski olması değil, yenilikçi ve inovatif olması rekabet gücünü ve ticari değerini artırmaktadır.

Uluslararası pazarlarda düşük maliyet ve yüksek kaliteyi sağlamak için insan kaynaklarının deneyim kazanması ve yeni teknolojilerin uygulanması gerekmektedir.

Pek çok konuyu bildiklerini söyleyen ancak bir konuda uzman olmayan bireylerin girişimci ve inovatif olabilmeleri söz konusu değildir. İnovasyon sürecinin başarıya ulaşabilmesi için insan kaynaklarının motivasyonu ve katılımcı yönetim uygulamaları da ayrıca zorunlu olmaktadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

BERBER, A.(2016); Stratejik İnovasyon Yönetimi, www.aykutberber.com, 12.05.2016.

BOSİNK, B.A., Get (2012); "The Strategic Function Of Quality InThe Management Of Innovation", Volume: 13, No: 2, Total Quality Management.

BUDAK, G. (1998); Yenilikçi Yönetim Yaratıcı Birey, Sistem Yayıncılık No:17, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

CHEN E.,KAI-LING HO K.(2016), "Assessing Innovation in a Competitive Landscape" http://community.cgey.com/focus/fcd/Demystifying/en_indexjsp,Agustos 2004

DOBNİ, C.B. (2010); Achieving Synergy Between Strategy and İnovation: The Key to Value Creation, International Journal of Busines Science And Aplied Management, Volume 5, Issue 1,49-58.

DURNA U.(2002), Yenilik Yönetimi, Nobel Yayın, Ankara.

DRUCKER, Peter F. (1999); 21.Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları, Çeviren; İrfan Bahçivangil-Gülenay Gorbon, İstanbul: Epsilon Yayınevi.

ECEVİT Satı, Z. (2010); "Yenilik Yönetimi", Teknoloji Yönetimi, Editör:Feray Odman Çelikçapa, Sait Kaygusuz, Bursa: Dora Yayıncılık. ELÇİ Ş.(2007), "İnovasyon: Kalkınmanın ve Rekabetin Anahtarı", 2.Baskı, Mayıs

HİGGİNS, J. M., (1996); "İnovate or Evaporate: Creative Techniques for Strategist", Long Range Planing, Vol: 29, No:3. HURST, D.K. (2002); Kriz ve Yenilenme, Çeviren: Ela Gürdemir, İstanbul: Alfa Yayınları. TEKİN M.,GÜLEŞ Hasan.K.,ÖGÜT A.(2003), Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi,Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

TAVISTOCK İNSAN İLİŞKİLERİ ENSTİTÜSÜ (TAVISTOCK INSTITUTE OF HUMAN RELATIONS)

Enver AYDOĞAN¹ - Zeynep ALTUNCU²

Tavistock;
1921 yılında Londra'da İngiliz
Ordusu Psikolojik Savaş Bürosu
Başkanı Sir
John Rawlings-Reese

tarafından kurulmuştur.

1. ve 2. Dünya Savaşı yıllarında psikolojik savaş örgütü olarak çalışan Tavistock Grubu, Rockefeller Vakfının yaptığı büyük bağışlarla 1946 yılında görev alanı genişletilerek yeniden yapılandırılmıştır.

Rockefeller; Tavistock'a daha geniş çaplı savaş araştırmaları yapma ve uygulama görevleri vermiştir.

Enstitü ve gerçekleştirmekle olduğu çalışmaları ABD'nin en iyi korunan sırrı olmaya devam etmektedir.

Enstitü;

Sussex Üniversitesinden,
Stanford Araştırma Enstitüsü,
Esalen, Massachusetts Institute of
Technology (MIT),
Hudson Enstitüsü,
Heritage Vakfı,
Georgetown Stratejik ve Uluslararası
İlişkiler Araştırma Merkezi (CSIS),

ABD Dışişleri kadrolarının eğitildiği
Hava Kuvvetleri İstihbaratı,

Rand Corporation,

Mitre Corporation,

Şirket Kadrolarının Doktrinasyonu,

The Mont Pelerin Topluluğu,

Tülakteral Komisyon,

Ditchley Vakfı ve Roma Kulübü gibi gizli gruplara kadar uzanan bir ilişkiler ağı geliştirmiştir.

Tüm OSS (Stratejik Hizmetler) (Casusluk Bürosu) ve CIA Programları Tavistock'un rehberliğinde oluşturulmuştur.

Tavistock Enstitüsü'nün ilham kaynağı ünlü psikanalist Sigmund Freud'un "**insan davranışlarının kontrolü**" konusundaki araştırmaları olmuştur.

Enstitü, insan davranışlarını kontrol ederek, toplumları ABD çıkarları amacıyla biçimlendirmek amacıyla kurulmuştur.

Tavistock'un görünürde bir düşünce üretme merkezi olarak faaliyet göstermektedir.

Ancak Soğuk Savaş döneminin en önemli emperyalist kültürel projelerinden olduğu ve esasında dünya ülkelerin siyasi ve ekonomik yönünü belirlemek için "**psikolojik harp**" faaliyetleri geliştirdiği iddia edilmektedir.

Freud'un beyin yıkama yöntemleri ve subliminal

1) Prof. Dr., Gazi Üniversitesi İİBF

2) Doktora Öğrencisi, Sağlık Bakanlığı

mesajlarla beyin yıkama yöntemleri üzerine çalışmakta ve bu yöntemleri kitleler üzerine nasıl kullanılacaklarını araştırırlar.

Dünyanın her bölgesindeki farklı kültürlere ve farklı siyasi iklimlere yönelik operasyonlarda başrolü oynadıkları ve istihbarat örgütlerine onların akıl ve yöntem verdiği iddia edilmektedir.

Tavistock, kitlesel beyin yıkama tekniklerini ilk defa Kore Savaşı'nda denemiştir.

“Geliştirilen, kalabalıkların kontrol metotları gizli ve halkın tepkisini çekmeyecek şekilde ABD halkı üzerinde denenmiş ve onların psikolojik tavırları tespit edilmiştir.”

Örneğin, 1933'de Tavistock Direktörlüğü'ne getirilen Alman Mülteci Kurt Lewin, ajanlarını düşmanlar arasına sızdırarak Harvard Üniversitesi'nde geliştirilen propaganda ve beyin yıkama kampanyaları ile Amerikan halkını ABD'nin Almanya'ya karşı savaşa girmesi için hazırlamaya çalışmıştır.

Tüm CIA Programları Tavistock'un rehberliğinde oluşturulmuştur.

Roosevelt ve Churchill'in hava saldırılarının tümü Tavistock laboratuvarlarında kitlesel terörden elde edilen deneyimlere göre gerçekleştirilmiştir.

Tavistock enstitüsü;

İlluminati ve masonların da üstünde bir örgüttür.

CIA'nın beyin yıkama ve algı mühendisliği gibi psiko-sosyo-kültürel savaş araçları

“uyutma projesi”

içinde yer alır.

CIA, bu uyutma projesi için

“insan hakları”

ve

“yardım kuruluşlarına”

gizli fonlar aktarır.

Etkin ve prestijli vakıfların CIA'ya fon aktararak gençlik grupları, işçi sendikaları, üniversiteler, yayınevleri vb kuruluşlara sayısız gizli operasyonlar düzenlemesini sağlar.

Bunlara 1950'lerden itibaren 'İnsan Hakları

Grupları da ilave edilmiştir.

Tavistock'un öncelikli hedefi

“halkın psikolojik gücünü kırmaktır.”

Bu amaçla Dünya Düzeni Diktatörlerine

muhalafeti engellemek,

aile bağını zayıflatarak,

aile,

din,

onur,

milliyetçilik ve seksüel davranışları çökertmek için teknikler geliştirmek Tavistock bilim adamlarınca yıllarca üzerinde çalışılan konulardır.

Tavistock Programları, kontrol edilecek toplumdaki

“kişilerin kimlik ve ırksal

mensubiyetlerinin çökertilmesine göre dizayn edilmiştir.”

Dr. Emery, “Gelecek 30 Yıl Konsept, Metot ve Antipati”,

(Tavistock Magazine, ABD, 1967.),

Tavistock Enstitüsü'nün projeleri doğrultusunda toplumsal uyutmanın üç safhada gerçekleştiğini belirtmiştir:

1.Sahfa: Moral değerlerini yitirme (Demoralisation)

2.Sahfa: Zihni Bölünme (Segmentation) Bu safhada birey, zihninde yerleşik olan ulus devletgörüştünden kopar ve cemaat görüşüne geçer.

3.Sahfa: Zihni Ayrışma (Disassociation) Bu safhada birey, fantezilerle, gerçekleri birbirine karıştırıp bir anlamda ***“robotlaşmış bir birey”*** haline gelir.

Tavistock'un en önemli programlarından biri beyin yıkama teknikleridir.

Tavistock Enstitüsü, sürekli ve kitlesel Beyin Yıkama yapmaktadır. İnsanların gerilim, korku ve endişe seli karşısında bırakılarak beyinlerinin sinirsel

durumlarının değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Tavistock stratejilerinden biri de

**“uyuşturucu haplar”
kullanılması ve
“seksüel davranışların çarpıtılmasıdır”.**

Bu amaçla 1960'ların aykırı kültürü ve öğrenci devrimi için CIA 25 milyon dolar para harcamıştır.

Bugün Tavistock, ABD'deki vakıflar ağını 6 milyar dolarlık bir bütçe ile faaliyette bulundurmaktadır.

ABD'nin dünya düzeni üzerindeki kontrolünü artırmaya yönelik programlar üreten 10 büyük vakıf ve bu vakıflara bağlı olan 400 kuruluş, 3000 araştırma ve düşünce kuruluşu, Tavistock'un doğrudan kontrolü altındadır.

Tavistock Enstitüsü; Ford Vakfı, ABD ve CIA'nın isteğiyle Güney Amerika ve Avrupa'daki pek çok gizli operasyonlarında görev almıştır.

Ford Vakfının temel amacı varlığı tehlike sayılan hareketleri etkisiz kılmaktır.

Kontrol altına alınmak istenen ülkelere operasyon yapabilmek amacıyla kurulduğu ifade edilmektedir.

Nitekim Tavistock'un çalışmalarıyla, Küba Füze Krizi, birbiri peşi sıra dünyanın değişik yerlerinde siyasi liderlerin öldürülmesi, ve televizyonlarda her gün defalarca yayınlanan kanlı ve vahşi Vietnam Savaşı görüntüleri ile sarsılan ve bunalan 1960'lar Amerikan ve dünya gençliği zihinlerini sürekli meşgul eden milliyetçilik, sosyal sorumluluk, kamu yararı, etikdeğerler dünyasından uzaklaştırılarak, bireyselliği öne çıkaran Rock müzik, uyuşturucu ve çarpık seks dünyasında teselli bulur hale getirilmiştir.

CIA'nın, Tavistock Enstitüsü aracılığıyla

“uyutma paketi”

uyguladığı ülkelerdeki stratejiler;

- a. Kitle İletişim Araçları: Bazı İnternet Siteleri, Gazeteler, Radyolar Ve Özellikle de Televizyonlardır.
- b. Zaman Tüketen Ve Tüketim Toplumu Yaratan Programlar
- c. Cemaatçilik
- d. Sınav Sistemi Ve Test Tekniği
- e. Futbol Ve Yan Ürünleri
- f. Sanal Rakamlar: Somut veriler ve reel ekonomiden çok, rakamlara, sanal ekonomiye ve borsaya önem verir.

KAYNAKLAR

John Colaman, “The Tavistock Institute of Human Relations”, s.18.

Sinan Meydan, Akl-ı Kemal, “Atatürk'ün Akıllı Projeleri”, C.2, İnkılap Yayınları, İstanbul, 2012, s. 123-133.

<http://www.unsaccodicanapa.com/>

<http://watch.pair.com/jbs-cnp.html>

<http://watch.pair.com/FreedomHouse.html>

<http://watch.pair.com/Hudson.html>

<http://watch.pair.com/dolphin.html>

TÜRKİYE'NİN SAKİN ŞEHİRLER'İ

Hasan YAYLI*

Sakinşehir (Cittaslow), 1999 yılında İtalya'da kurulmuş uluslararası bir belediyeler birliğidir. Kelime kökeni İtalyanca “*Citta (Şehir)*” ve İngilizce “*Slow (Yavaş)*” kelimelerinin birleşmesiyle türetilen Cittaslow, “*Sakin Şehir*” anlamında kullanılmaktadır.

Yavaş Hareketi'nin bir parçası olarak bilinmektedir. İtalya'nın dört küçük kentinin belediye başkanlarının 1999 yılında bir araya gelerek Slow Food hareketini kentsel boyuta taşımak amacıyla, kurulmuştur.

Birliğe üye olmak isteyen kentlerin üye olabilmeleri için birliğin belirlediği kriterler üzerinden değerlendirilmesi ve Cittaslow felsefesine uygunluğu denetlenmektedir. Birlik kurulduğu zaman 59 olan bu kriterler 2013 yılında Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan bir çalışmayla güncellenmiş ve sayısı 70'e çıkmıştır. Kurulduğu ilk yıllarda İtalyan kentleri arasında yaygınlaşan hareket, günümüzde 30 ülkede 208 üyeye sahiptir. Türkiyeden de 11 belediyenin üye olduğu Yavaşşehir organizasyonu, tarihi dokusu köklü, yerel değerlere saygılı olan birçok yerleşim birimimizin de stratejik hedefleri arasında yer almaktadır.

Küreselleşmenin etkisiyle şehirler hızlı çalışılan, hızlı yaşanan ve üretmekten çok tüketen, kendi kendine yetmeyen yaşam alanları haline gelmiştir. Kentler, kuruluş amaçları olan insanların bir arada güven içinde yaşadıkları yerler olmaktan çıkmış, insanların daha hızlı hareket etmeleri ve daha hızlı çalışmalarını için tasarlanan mekanlara dönüşmüştür.

* Doç.Dr., Kırıkkale Üni. İİBF SBKY Öğretim Üyesi, hyayli@hotmail.com

İnsanların birbirlerinin sıcaklığına sığındıkları, sosyalleştikleri, el emeklerini birbirlerine sundukları sosyal korunaklar olmaktan gittikçe uzaklaşan kentler, insanların tüketim için yaşadıkları sahneler halini almıştır. Yaşamın hızlanması sonucu insanlar daha hızlı yemek yemek, daha hızlı alışveriş yapmak, gidecekleri yere daha hızlı varmak için belli bir tempo içinde koşturup durmaktadırlar.

Bu yaşam tarzı modern insanda depresyon, kalp hastalıkları ve kanser gibi birçok hastalığa neden olmasının yanı sıra; kentleri de sürdürülemez hale getirmiştir. Hızlı yaşam tarzının oluşturduğu kentler artık kendi kendine yetmemektedir. Bu kendi kendine yetmeyen kentler de, sadece yakın çevresindeki değil, dünyanın birçok köşesindeki kaynakları, üstelik binlerce kilometre uzaklıktan getirterek yok ederken, aynı zamanda hem doğayı hem insanları tüketmektedir. İnsanların daha çok tüketmesi, bir yerden bir yere daha hızlı gitmesi için tasarlanan kentler insanları doğadan ve birbirlerinden kopartmış ve tek alternatif haline gelmiştir.

Tüketim odaklı hayatın insanlara mutluluk ve huzur getirmediği, insanların farklı bir yaşam biçimi aramaları kentsel boyutta Cittaslow hareketini ortaya çıkarmıştır. Cittaslow felsefesi yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır. Cittaslow hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı

hedefiyle yola çıkmıştır. (<http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>)

Üyelik

Cittaslow Uluslararası Birliği'ne üye olmak isteyen kentler, birliğin belirlediği 70 kriter çerçevesinde projeler geliştirmesi bu projeleri belgeleyerek bir başvuru dosyası haline getirmesi gerekmektedir. Bir kentin Cittaslow olması için Cittaslow felsefesine uygun hareket etmesi, nüfusunun 50.000 altında olması, geleneksel mimarinin korunması ve eserlerin restore edilmesi, taşıt trafiğinin azaltılmasına yönelik politikalar uygulanması, yay merkezli bir kent dokusu oluşturulmasının öncelenmesi, Fast Food yerine yerel mutfak ve diğer yerel ürünlerin ön plana çıkarılması, organik tarımın desteklenmesi, gürültü ve hava kirliliği başta olmak üzere çevre kirliliği ile etkin mücadele ediliyor olması ve birlik'e sunduğu başvuru dosyası üzerinden yapılan değerlendirmeden geçer puan alması gerekmektedir. Başvuru sürecinde aday kentlere Genel Merkez'den veya Ulusal Ağlardan temsilciler giderek yerinde değerlendirme yapabilir. Cittaslow üyelik kriterleri şu alt başlıklarda yer almaktadır: (<http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>)

- Çevre politikaları
- Altyapı politikaları
- Kentsel yaşam kalitesi politikaları
- Tarım, turizm, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar
- Sosyal uyum
- Ortaklıklar

Türkiye'de Uluslararası Cittaslow Birliğine başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ağı sekretaryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir. Başvuru süreci toplam altı aşamadan oluşmaktadır. Başvuru mektubunun sunulması ile başlayan bu süreçte ilk olarak aday kent, Cittaslow Türkiye ağına üye olma niyetini gerekçeleriyle birlikte açıklayan başvuru mektubunu Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü'ne sunar. İkinci aşamada Başvuru mektubu, kentin Cittaslow Felsefesi ve Cittaslow Kriterleri'ne uyumu açısından bütünsel olarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucu, gerekçeleriyle birlikte kente bildirilir. Bu değerlendirmenin olumlu olması durumunda

Cittaslow Türkiye Koordinasyonu kente Adaylık Değerlendirme Ziyareti'nde bulunur ve Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlar. Kent, Adaylık Değerlendirme Raporu'nun olumlu olması durumunda, Aday Kent ilan edilir. Adaylık Değerlendirme Raporu'nun olumsuz olması durumunda, başvuru reddedilir. Başvuru sahibi kentin aday kent statüsüne ulaşması durumunda bir diğer aşama olan "adaylık süreci ve hazırlık raporu" aşamasına geçilir. Sürecin dördüncü aşamasına karşılık gelen bu aşamada Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından, kentin Cittaslow Kriterleri'ne ilişkin eksikliklerini belirten bir Hazırlık Raporu düzenlenir. Hazırlık Raporu'nda, kentin Cittaslow Kriterleri gereğince yapması gerekenler belirtilir.

Raporda belirtilen eksiklikler bir yıl içinde tamamlanır. Belirtilen sürede eksiklerini gidermeyen kentin adaylığı iptal edilir. Adaylığı iptal edilen kent, bir yıl geçmeden tekrar başvuruda bulunamaz. "**Üyelik değerlendirmesi ve başvuru dosyası**" aşamasına karşılık gelen beşinci aşamada ise, Adaylık sürecinde, Hazırlık Raporu'nda belirtilen eksiklikleri giderdiğini belirten kent, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından tekrar ziyaret edilir. Koordinasyon, eksiklerin giderilip-giderilmediğini ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirir. Koordinasyon değerlendirmesinin olumlu olması durumunda, kent Başvuru Dosyası'nı hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunur. Üyelik başvurusu ile ilgili son kararın verilecek olduğu Cittaslow genel merkezi tarafından yapılan değerlendirmede aday kentin üyelik koşullarını sağladığı belirleninde aday kentin Cittaslow üyeliği tanınmış olur.

Organizasyon Yapısı

Cittaslow Birliğinin organizasyon yapısında 3 ana organ vardır. Ulusal ağların temsilcilerinden oluşan ve karar verici Koordinasyon Komitesi, hareketin bilimsel altyapısını oluşturan ve genel hatlarını çizen Bilim Komitesi ve birliğin operasyonel yanı sıra sorumlu Sekreteryaya (Genel Merkez).

Cittaslow birliği ulusal ağlardan oluşmaktadır. Bir ülkede 3 Cittaslow olması durumunda ulusal ağ kurulabilir. Ulusal ağlar kendi ülkelerindeki adaylık sürecini yönetirler ve Genel Merkez'le

kendi ülkelerindeki Cittaslowların iletişimini sağladılar. Ülkelerinde Cittaslow hareketinin yaygınlaşması ve gelişmesi için üyelerle birlikte projeler gerçekleştirebilirler.
(<http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow>)

Türkiye'nin Yavaş Şehirleri

1. Seferihisar (İZMİR)

Seferihisar, Ege Bölgesi'nde İzmir il sınırları içerisinde yer almaktadır. Seferihisar ilçesi topraklarında en eski yerleşim yeri Teos olup, burasının M.Ö. 2000 yıllarında Akalardan kaçan Giritliler tarafından kurulduğu ve Kar yalılarının bir kenti olduğu bilinmektedir. Seferihisar'ın güçlü yönleri arasında markalaşmış mandalinası, güneş, jeotermal ve rüzgar enerjisi açısından geniş kaynakları, ve tarihsel zenginlikleri sayılabilir. Seferihisar'ın son yıllarda Ege ve Akdeniz kıyılarındaki çarpık yapılaşmadan büyük oranda etkilenmemesinin sebebi çevresinin sit alanları ve askeri alanlarla çevrili olmasıdır.

Kaynak: <http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

2. Akyaka (MUĞLA)

Doğal güzelliklerinin yanında, binlerce yıldır Güney Batı Anadolu'da yaşayan çeşitli medeniyetlerin izlerini taşıyan tarihi dokusu, değişik mimarisi, denizden her daim esen ılık meltem rüzgarları; Sırtını yasladığı dağların eteğinde Gökova Ovası ile kucaklaşarak Gökova Körfezi ile buluşan Akyaka, bu konumu ile mutlaka görülmesi gereken bir huzur sığınağıdır.

3. Gökçeada (ÇANAKKALE)

“Çorak topraklarda bereket” tanrısı olarak adlandırılan Imbrasos'un bolluk diyarı olarak bilinen İmroz, bugünkü adıyla Gökçeada, Homeros'un İlyada destanında deniz tanrısı Poseidon'un adası olarak geçer.

Gökçeada'nın iskan tarihinin ne kadar eskiye gittiğine dair kesin bilgiler bulunmamaktadır. Adanın önceleri müstakil bir idare ile yönetilirken sonradan MÖ.500'lerde Atina şehir devletine, bir asır sonra da Delos birliğine katıldığı ifade edilir. Roma hakimiyeti sonrası Bizans idaresi altına girmiş, Latin istilası sırasında da Latinler'in eline geçmiştir. Bu hakimiyetin sona erişiyile yeniden Bizans topraklarına katılan ada, giderek Venedik ve Cenevizliler'in dikkatini çekmeye başlamıştır. Ege ve Karadeniz'de ticari faaliyetleri artın bu devletler, stratejik önemi bulunan adayı hakimiyetleri altına almaya çalışmışlardır.

Ada, 1456 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmıştır. 466 yıl Osmanlı idaresinde kalan Gökçeada'da Türk ve Rum vatandaşlar huzur içerisinde yaşamışlar. Dinlerini, örf, adet ve geleneklerini sınırsız kullanmışlardır.Kanuni Sultan Süleyman döneminde vakıf haline getirilen Gökçeada, Balkan Harbi sırasında İtalyanlar'ın, 1. Dünya Savaşı sırasında İngilizlerin, kısa bir süre de Yunanistan'ın egemenliğine geçmiştir. Lozan Antlaşması neticesinde 22 Eylül 1923'te Türkiye Cumhuriyeti topraklarına fiilen katılmıştır. Bu tarih Gökçeada'nın kurtuluşu olarak kutlanır. 1970 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile İmroz olan adanın ismi Gökçeada olarak değiştirilmiştir.

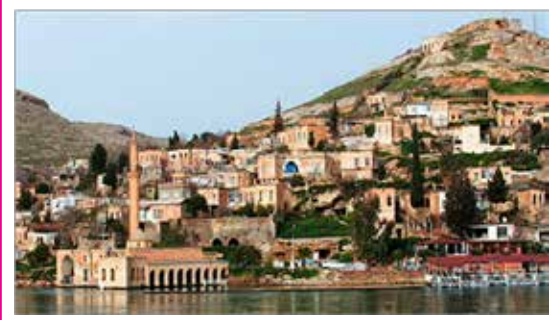

Kaynak: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gokceada/>

4. Halfeti (ŞANLIURFA)

Halfeti birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi değerlere sahip olan küçük sakin bir ilçedir. 2000 yılında yapılan Birecik Barajı sonucunda ilçenin 3/5 kısmı sular altında kalmıştır. 2/5' lik kısım için yeni yerleşim yerleri oluşturulmuştur. İlçe 2000 yılından sonra saklı bir cennet olarak anılmaya başlamıştır. Her geçen gün artan turist sayısı ile ilçede birçok etkinlik alanları oluşmaya başlamıştır.

Halfeti'nin bilinen ilk tarihi Romalılar tarafından Ekamia adı ile kurulduğudur. Roma'nın 395'te ikiye ayrılmasından sonra Doğu Roma (Bizans) sınırları içerisinde kalmış, Bizanslılar ile Sasaniler arasında sık sık el değiştirmiştir. Bizanslılar döneminde Romaion Koyla adı ile anılmıştır. Malazgirt Savaşı'ndan (1071) sonra Selçuklular buraya kadar uzanmıştır (1087). Daha sonra Eyyubiler ve Selçuklular arasında zaman zaman el değiştirmiştir. Moğol istilasına uğrayan yöre, 1280 yılında Beysari komutasındaki Memluk ordusu Halfeti'yi kuşatmış, ele geçirememiş ancak yağmalamıştır. 1290 yılında Eşref komutasındaki Mısır ordusu Halfeti'yi yeniden ele geçirmiş ve Kal'at-ül Müslimin adını vermiştir.

Kaynak: <http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi (1517) sırasında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Yani birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

5. Perşembe (ORDU)

Perşembe İlçesi, doğudan Ordu Merkez, güneyden Ulubey, batıdan Fatsa ve Kuzeyden Karadeniz ile çevrilidir. Yüz ölçümü 226 Km² olup İlçe toprakları engebeli bir görünümündedir. Fazla yüksek olmayan Tepeler derin ve dik vadilerle birbirinden ayrılmıştır. Tepeler kıyıya dik bir şekilde inerek zaten girintili çıkıntılı olan sahilde ufak koylar meydana gelmiştir. Tepelerin denize dik olarak indiği Perşembe topraklarında iki önemli kara çıkıntısı görülür. Bunlardan Kuzeyde uzun bir kara parçası olarak denize doğru uzanan Yason Burnu, diğeri ise derin ve dik bir Koy'un üzerindeki Çam Burnu'dur. Bu kara parçaları Perşembe Limanını Karayel rüzgârlarından korumaktadır. Bunun tabii bir sonucu olarak ta Perşembe tabii bir Liman halindedir. Ilıman bir iklime sahip bulunan Perşembe İlçesi bitki örtüsü bakımından çok zengin bir bölgedir. Çıplak bir toprak parçası dahi görmek mümkün değildir. Yeşil her tonuyla bütün zenginliğini toprağı bir makyaj gibi süslemiştir. Çevre yolunun Perşembe'nin arkasından geçmesi ile Karadeniz'de tek bakir kalan koy ve plajlar Perşembe'de bulunmaktadır.

Kaynak: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-persembe/>

6. Şavşat (ARTVİN)

Şavşat İlçesinin tarihsel geçmişi Eski Çağlara kadar uzanmaktadır. Ancak bu döneme ait veriler tesadüf olarak bulunan ve uzmanlar tarafından M.Ö. iki binli yıllara ait Tunç Çağına tarihlenen bronz baltalara dayandırılmaktadır. Demir Çağı uygarlıklarından olan Urartululara ait verilere Şavşat'ta rastlanmamıştır. Urartu

dönemi ve sonrasında karşımıza çıkan İskit ve Perslere ait somut arkeolojik verilere de sahip değiliz.

Yunan, Roma-Bizans, Sasani ve Abbasilerin çevreye egemen oldukları dönemlerde Şavşat'ta yerel beyliklerin etkinliği bilinmektedir. Anadolu'ya 12. yüzyıldan sonra akınlar gerçekleştiren Selçuklu Türklerinin varlığı da tam olarak saptanamamıştır.

Şavşat'ta Osmanlı idaresi Kanuni Sultan Süleyman zamanında yani 16. yüzyılın ortalarında gerçekleşmiş olup yarı özerk "Ocaklık" şeklinde 1860'lı yıllara kadar devam etmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından Şavşat da Çarlık Rusyasına savaş tazminatı olarak terk edilmiş ve bu durum tekrar ana vatana birleşme tarihi olan Şubat 1921'e kadar sürmüştür. Rus işgal döneminde ve Birinci Dünya Savaşı zamanında yörenin Müslüman Türk halkı vatanlarını terk etmek durumunda kalmışlar ve Anadolu'ya ulaşmak için göç yollarına düşmüşlerdir. Bir bölümü tekrar Şavşat ve köylerine dönerken önemli bir kısmı da Bursa, Kocaeli, İstanbul, Tokat, Amasya, Ordu ve Samsun gibi illere yerleşmişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti döneminde ilçe önce Ardahan'a, sonrasında ise Artvin iline bağlı olarak idare edilen Şavşat ilçesinde 1928 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur.

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

7. Taraklı (SAKARYA)

Sakarya il merkezine 65 kilometre uzaklıkta olan Taraklı, etrafı dağlarla çevrili dar bir vadide kurulmuş. Kente hâkim Hisar Tepesi'ndeki iki su sarnıcı İÖ 2000-1000 yılları arasına tarihleniyor. Taraklı, Osmanlı'nın ilk yerleşim yerlerinden biri ve tarihi evleri, çarşısı, çeşme

ve hamamlarıyla Osmanlı şehir dokusunun ve sivil mimarisinin çok iyi korunduğu yerlerdendir.

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

8. Uzundere (ERZURUM)

Uzundere M.Ö.650–120 yılları arasında Küçük Arsalıklar çağında Tavlar Ülkesi (Tayk Eyaleti) denilen Çoruh Nehri boyundaki dokuz sancak merkezlerinden biriydi. İlçe asırlar boyu süregelen varlığı ile birçok medeniyetin izlerini taşımaktadır. Erzurum İline bağlı Uzundere ilçesi il merkezine 84km mesafededir. Uzundere İlçesi coğrafi konumu itibarıyla Erzurum–Artvin Karayolu üzerinde, Tortum Çayı vadisinde kurulmuştur.

İlçe merkezinin denizden yüksekliği 1050 metre olup yukarı mahallelerde bu yükseklik 2100 metreye kadar çıkmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesinin Doğu Karadeniz Bölgesi ile olan sınır bölgelerinden birini oluşturan Uzundere İlçesi doğuda Oltu, batıda İspir, kuzeyde Yusufeli ve güneyde Tortum ilçeleriyle komşudur.

Uzundere coğrafi konumu, doğası, yüzyıllardır varlığını sürdüren geleneksel kırsal yaşam kültürü, doğa sporları ve tarihi eserleri ile doğa, tarih, spor ve kültür kavramlarının en güzel özelliklerini içinde barındırır. Bölgede Akdeniz iklimi özelliklerinin görülmesi sebebi ile yaz mevsimi oldukça sıcak ve nemli geçer, serin ve yağışlı bir kış mevsimi yaşanır.

İlçede çok farklı türde meyve yetişir ve yaz kış yeşil kalan alanlar vardır, bölge insanının da doğaya bakış açısı sayesinde Uzundere yeşili hiç eksik olmayan bir bölge haline gelmiştir. Tarım ve hayvancılık yöre halkının geçim kaynağıdır.

Kaynak: <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-persembe/>

9. Vize (KIRKLARELİ)

Kırklareli'nin bir ilçesi olan Vize, İstanbul'a 138 kilometre uzaklıkta, Yıldız (Istranca) Dağları'nın alüvyonlarıyla zenginleşmiş, derelerle beslenen sulak bir ovada yer alır. Bu bereketli ova, İÖ 4000 yılında buraya yerleşen Trakyalı Astailerden bu yana başta Persler, Romalılar, Bizanslılar, Osmanlılar olmak üzere çeşitli uygarlıklara kucak açmış. Tarihte Bizye, Bizya, Bida, Biza, Vissa, Vizilli gibi isimlerle anılan ilçe merkezinin adının, zengin su kaynaklarından dolayı Yunan mitolojisinde kaynak perisi "Byzia"dan geldiği düşünülüyor. Dünyanın en büyük tarihi su yolunun Vize ile İstanbul arasında geç Roma dönemine ait 242 kilometrelik su yolu olduğu söylenir. Kızılağaç köyü yakınındaki Cehennem Şelaleleri; Kıyıköy'ün Karadeniz kıyısındaki bakir koyları; başta Yenesu Mağarası olmak üzere karstik oluşumların gözlemlendiği mağaralar; meşe, kayın, gürgen ormanları; hepsi Vize ilçesinin coğrafi güzelliklerinin bir parçasıdır.

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

10. Yalvaç (ISPARTA)

Akdeniz Bölgesinde konumlanan Yalvaç, Isparta ilinin kuzeydoğusunda, Sultan Dağları'nın güney eteklerinde ve 1100 metre yükseklikte, 1415 kilometrelik bir alanı

kaplayan, merkezde 20 bin, köyleriyle birlikte 50 bin kişiyi aşan nüfusuyla Isparta ilinin en büyük ilçesidir. Akdeniz Bölgesinde konumlanmasına rağmen yüksekte yer alması nedeniyle karasal iklim görülür. Tarih bakımından zengin Yalvaç, antik dönemin önemli merkezlerinden biri olan ve bölgeye başkentlik yapmış Antiokheia antik kentiyile yan yana kurulmuştur.

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

11. Yenipazar (AYDIN)

Yenipazar, Ege Bölgesinde yer alan Aydın iline 40 km.uzaklıkta bulunan bir ilçe merkezidir.180 km2 yüzölçümü ile Büyük Menderes Havzasının orta bölümünde, kuzeye doğru ormanlarla kaplı Madran Baba dağı'nın eteğinde yer alır.

Tarihi M.Ö. 2000'li yıllara dayanan Orthosia antik kenti civarı Yenipazar'ın ilk yerleşim yeridir. 17. yüzyıl sonunda Cihanoğulları adında bir aşiret beyinin etrafında toplananlar Yenipazar'ın bugünkü yerinde yeni bir yerleşim kurmuşlardır. Yeni kurulan bu yerleşim yeri, haftada bir gün kurulan küçük çapta bir pazar ve ticaret yeri olmuştur. Bu Pazar, çevredeki köylerde ve kasabalarda yaşayan halk için ürünlerini satabilecekleri küçük ve yeni bir pazar yeri olmuştur. Bu nedenle ilçemizin adı "Yenipazar" olarak kalmıştır.

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/15836.html>

